г. Химки 6
ул. Библиотечная 15
Книгохранилищу Гос. Биб-ке
СССР им. В. И. Ленина

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ЕРА, 8 ДЕКАБРЬ, 1983 ШУ. ◆ № 147 (6869). ✚ Мах 3 кап.

МАШАР ЛОРАБАР — ХIАРАНЕ ДЕКХАР

ТIемаца ловзар ма леладе

Дего къобалъ а еш тIайпар аз КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателе воккъоста Ю. В. Андропова ян Заявлени. Вай Давхенна кхерам тIатасса гIерташ, Европе вай довзон йисте ракеташ уттаеш хьуьза американски империализм.

Дуьнен адамлена чIогIа кхерам хIама да из Империалисташта хет кхьбараш боа а бах доцш дайна бусаргба, аьнна. Цунах дар дика дашхад ший Заявлене тIа воккъоста Ю. В. Андропова.

Вайна тIом эшац, машаре даха безам ба вай, хьинаре къахьегаш воай бераш кхедеш, керда цIенош, кхыдола гIирсаш хьалдеш.

Ж. БЕРИХАНОВ,
Карабулакерча рудай йоаца гIишлон материалаш йоахачеи чекхйоахачев завода профкома председатель.

Вай гIулакх котдаргда

Со хьехархо ва. ХIара дийнахьа берашца хул со. Сона гу мел хоза, дика кхуьш латт къона воахал. ХIаьта цу воахала сийрда, гIоза кхоане эп. Аз а со санна болча эзараш советски хьехархоша а дешархоштa алхха дика дар мара хьехац. Оаха уж IомабуДаьхе еза, дерриг къаьнаш деза, машар беза. Тахан моллагIча са дешархочунга хаьттача: «ТIом безий хьона?», до аIалла цеквоацаш «безац» аргда, хIана аьлча, тIом эшац пун даьна, нанна, йишийна, вешийна, цхьанна а советски саго. Советски халкъа алхха машар эшара къаьнта тешал ду КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Ю. В. Андропова яьча Заявленес. Цу тIара машарах лаьца дешаш хIаране дег чу дуьш, хьахьонх мел цIена я советски наьна уйлаш. Амма иштта яц Рейгана а цун гонахьарчи гIоза а уйлаш. Уж корзагIбаьнна, дуне эккхийта безам болаш хьувз. Цхьабакъда, царна ловре-товра хургдац. Аламле гIотташ латт тIема духьал.

Аз а тха школерча хьехархоша а цхьаккха хIама кходергдац дика воахал кхеяра. Берриге лаьттара нах безаш, Даьхе езаш из моастагIах дорае кийча хургболаш кхебергба оаха тхоай дешархой.

В. МАЛЬСАГОВ,
Яндарерча № 2 йолча [illegible]

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАРЦА ЖОП ЛУРГДА

Европе ткъамаш дола ракеташ дIа а уттаеш, американски империалисташ тIема кийчо еш болча хина вай хьамсарча партен правительствен хаддалва йоаихо ю советски наьна хьал-торо тIа тIа тоадра. Цунна къаьгга тешал деш да укх шера цхьовлагIча декабре денз кIувсий, телевизорий, холодильникий, фотоаппаратий, сахьатий, кхы цхьадолча промышленни товарий розничи маьхаш лохдар. Укх шере кхоалагIа лоху розничи маьхаш тайп-тайпарча товараште. Из Iалемате чIогIа пайдане гIулакх да бахача нахa, хIана аьлча, маьха дарегIа дола товараш дуккагIа ме хул цар бахара хьалаш тоалу.

Хьамсарча партен советски правительствеи вай мехка бахарча наьха чIогIа йоахко еш хьалара жоп а лун хьинар кхо ца дип къаьхет ТЭЦ-2 энергетикаша. Уж дог тийша ба цхьайтталагIча пятилетка кхоалагIча шера план хацал хьалха кхочашдергхьнарах.

Из де теплоэлектроцентрале вна кхоачаргхилар къаьгга хьахьонх цар доахача къахьегама толамаша. Цхьайтта бетта планагIа лаьрхIачул совгIа цар яьнхай 8 миллион киловатт-сахьат электроэнергия 23 эзар гигакалори йоахала энергия.

А. КАНАРСКИЙ,
ТЭЦ-2 мастер, коммунист.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

«Халкъа боахаме автотранспортни средствах пайда эцара эффективность лакхъяра, автомобильни транспортаца мовхьаш дIаккхухьача хала приписказ ярца лоаттабу къовсам чIоагIбара, доагора-смазочни материалаш дораелга Iалашдара» хьакъехьара соцам тIайийаб КПСС Центральни Комитетой СССР Министрий Советой.

ТIайийача соцам тIа белгалдоаккх, укх тIеххьарча шерашка автомобильни транспорт чIоагIа дегIаеннлга а мехка цаI болча транспортни система лоархIамегIа дола цхьа дакъа цох хиннилга а. Дикка чIоагIъеннай цун материально - технически база, царна цахаддаш тIеттадy вай ханара транспортни средстваш, автомобилий технически боарам, цар балха дикала а эксплуатацонни а хьоахамаш лакхлу.

Цунца цхьана, мовхьаш дIакоа ккхухьача автомобильни транспортах пайда эцача цIенхашта кхоачамбоацараш а да. ДоагIача тайпара дегIаккхувлац экономически пайдане дола централизованни хьисапе мовхьаш дIаккхухьилга, юкъарча гIулакхашта пайда эца транспорт сихагIа дегIаккхувлилга а боккхийча автобоахамашка машинашта концентраци ялга а Iалашдац. ХьалхагIа а санна, машинаш яьсса теттара дукха лелаю, мовхьаш тIадотташ а тIера Iодоахаш а нормал совгIа хьа йоаю, дикагIча тайпара автотранспортни средстваштa эксплуатаци ца еш, па доагIа гIулакхаш кхоачашдеча царех пайда ийбеш дукха моттигаш нийслу.

ДуккагIча даькъе мовхьаш дIаккхахьаре хьалашна хьежаш автомобилий паркa структура. Халкъа боахамга кхоачамболлаш яц кIеззига мовхьаш а деза мовхьаш а дIаккхухьа автомобилаш, тайп-тайпарча гIулакхашта эша специализированни транспортни средстваш, прицепаш а ахприцепаш а. Дизельни доагорца а тоIаьнча Iалама газаца а автомобилаш болх байта йоахилга ледара лел. Дикка дукхагIа йолча автомобилашта эксплуатаци ю еха е пломбаш оттаяна спидометраш тIа а латташ. Из иштта дале а, автомобильни промышленноста министерства, приборостроени, автоматизаце средствай, доал дара системай министерства йоакхо яц автомобилий балха а цар доагор деагадара а тIахьожам лоаттабергболе кхы а тешамегIен эффективнегIен йола прибораш хьаира.

Автомобильни транспорта балха планировани елга а цунна учет дикагIа лелаелга тоадара, доагора- смазочни материалаш рациональни, кхом а беш дIаахийтара доагIаш дола гIулакхаш чакхдахаш. Автомобильни доагор дIаахийтара нормаш уттаелга зоча хьале да. КIезига моттигаш хилаш мовхьаш дукхагIа дIадихьад яхаш дIатIаяздеш, доагора смазочни материалаш йоаеш а лечкъеш а. Дуккхача автозаправочни станцешка автомобильни бензин дIахеца ра порядок телхаю.

Автомобильни транспорта балха тIа а баха нах мехкдаьтта продукташа Iалашбеча а лакхе дийна кхоачамбоацараш, кертгерча даькъе нийсденнад, дисциплина а доагIар хьадехилга а лохдалар, автомобильни транспортах пайда эцара министерстваша, ведомстваша, моттигашкарча партийни а советски а органаша кхоачамболлаш тIахьожам ца лоаттабар бахьан долаш.

Автомобильни транспорта тIа вачхахьалнхен дисциплина чIоагIъяра къаьстта лоархIам а беш, халкъа боахамера цув лоархIам тIа-тIа лакхлуш хилар теркал а деш, КПСС Центральни Комитетой СССР Министрий Советой белгалдаьккхад, автотранспортни средствах пайда эцара эффективность лакхъяр, доагора-смазочни материалаш дораелга Iалашдар, кхом беш уж дIаахийтар, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органаша, еррига министерстваша а ведомстваша а лаьм йоакхо е езаш дола гIулакх долга.

Компартей ЦК-ашта, союзни республикай Министрий Советашта, парте крайкомашта а обкомашта а, автономни республикай Министрий Советашта, халкъа депутатий краевой а областной а Советий исполкомашта, СССР министерстваша а ведомстваштa а тIадиллад мовхьаш кхухьача автомобильни транспорта болх вIаштIехьбоаккхилга, цунна планировани, учет яр оалангара лена тоадеяга, нормал совгIа машинаш сайца латтар цIендаь дIадоаккхилга а яьсса машинаш хехнилга нIевагделга а, царна эксплуатаци яра эффективноста тIехьа лоаттабу къовсам чIоагIбелга, мовхьаш дIаккхухьача приписказ яр, хIаьта иштта бензин, кхыйола доагора-смазочни материалаш йоар дIадоаккхилга, автотранспортни а нефтесбытовой а предприятешка, мовхьаш дIаккхухьийтача а мовхьаш дIаийдеча а предприятешка дисциплина чIоагIъелга.

Автотранспортни а нефтесбытовой а предприятей кулгалхой, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийха я къахьегама коллективай кхетам баларе нивах коттIортолга а еш, моллагIча тайпара телхаль а къахьегамен произ[illegible] хаярца, цоашта тIадилла гIулакх тесса лелавдарца, боахам лерттIа ца лелабарца, хIаман хьурмат ца дарца цIенхаштта къовсам лоаттабе.

Юкъаьхцарча партийни организацешта чакадаьд автотранспортни а нефтесбытовой а предприятей болхлошта юкъе беча политико кхетама балха боарам айбелга, администраце гIулакхашта тIахьожам лоаттабара йолча бокъонах биззагIа пайда ийбелга, производственни заданеш кхоачашъяра, техника кхом беш лелаяра, автомобильни доагор хьурмат деш дIаахийтара хьалхара хIара болхлочун бехктокхам лакхбелга.

КПСС ЦК а СССР Министрий Совето а СССР Госплан декхарийла яьй шера планаш тIа автомобильни транспортаца дIахьоргдолча мовхьий боарам. СССР министерстваштa, ведомстваштa, союзни республикай Министрий Советашта транспортни балха лаьрхIа йола автомобильни доагора фондаш а цунна расход яра нормаш а чIоагIъе. Иштта белгалдаьд, централизованни хьисапе мовхьаш дIаккхахьара планаш а по чIоагIъелга.

Юкъарча гIулакхашта эша автотранспорт сихагIа дегIаккхуала езилга теркал а деш, мехка автомобильни транспорта юкъарча грузооборота доккхагIа дола дакъа цунна тIадиллалза даргдоацаш лаьрхIад.

Автомобильни транспортаца мовхьаш дIаккхухьача хана къахьегамен материальни ресурсех пайда эцилга, транспортни процесс эргайоаккхаш тоаяра а тIадерзадаь цоай доалахьа грузовой автомобилаш йолча СССР министерстваштеи ведомстваштеи, союзни республикай Министрий Советашта автомобилаш сайца латтилга а яьсса хехнилга а лохдара чотагIа, цар белха овсарле лакхъяра, доагора - смазочни материалаш кхом беш дIаахийтара чотагIа тIайпача соцам тIа чIоагIъяьй 1984 — 1990 шерашка мовхьаш дIаккхахьарга дIадодаш пар лохдара заданеш.

СССР министерстваш а ведомстваш а, союзни автономни республикай Министрий Советаш, халкъа депутатий краевой а областной а Советий исполкомаш, Мосгорисполком а Лейгорисполком а декхарийла я хоацача хана кагийча автотранспортни предприятеех йоккхий ераш хьее, ведомственни автобоахамашкарча транспортни средствах эффективнегIа пайда эцара дешага хьака. Янза ца йоале, моллагIча ведомства дар аьнна рентабельни доаца автобоахамаш дIадахара, хIаьта иштта юкъара гIулакхашта йолча автомобильни транспорта предприятешта мовхьаш дIаккхахьара боарамеш, грузовой автомобилаш, производственни база, берриге боахаой, аларея фонда дIачухьмашара хьакъехьара решенеш тIайийойла. Грузовой автомобилаш дIаеннача предприятешшта организацешшта гIулакх делга царна тIа а дуллаш.

Союзни республикай Министрий Советашта тIадил[illegible]

массаза яхар санна, юкъарча гIулакхашта йолча автотранспорто городашкара городашка мовхьаш кхухьаргдолча автомобильни наькъий перечень чIоагIъелга, хIаьта 1990 шу хьатIаккоачаш цу наькъашка ухача пункташта юкъе мовхьаш дIаккхухьа ведомственни автомобильни транспорт ца хилийтара тIадераадаь гIулакхаш чакхдоахилга;

1984 шера денз грузовой таксомоторий принципагIа болх беча автомобилашца разови заявках мовхьий йоккхий йоаца партеш дIа а кхухьаш, предприятешта, организацешта, учрежденешта гIулакх дар вIаштIехьдоаккхилга;

моллагIча ведомствай яр аьнна автотранспортни средствах дикагIа пайда эцара тIахьожам оттабар дукха юкъарча гIулакхашта автомобильни транспорта диспетчерски служба лоархIам лаккхбара а цу служба квалифицированни болхлошца чIоагIъяра мел эшар делга.

СССР финансай министерства, СССР Госбанка, СССР ЦСУ, РСФСР автомобильни транспорта министерствана тIадиллад автомобильни транспортаца мовхьаш дIадахьарах мах телара инструкци а товарно-транспортни документий форма а хувцилга, цу документашта механизированни обработка яра эша хьалаш хьакколлар дукха уж дикка чоалхане а доахаш.

Министерстваштеи ведомстваштеи тIадиллад автотранспортни средствай балха, доагора-смазочни материалаш рациональни тайпара дIаахийтара, хIаьта иштта товарно транспортни документаци нийса уттадара, отталаьча порядкагIа дIадихьача мовхьий дукхалга-кIезигалга хьежара лоаттабу тIахьожам чIоагIбелга.

Белгалдаьд, дIадихьад аьнна принисаш а еш, мовхьаш дIаккхахьаре оттаьча порядкагIа сперкаш а ца еш товарно-транспортни документаш карцахьа оттадаь болхлой, нагахьа санна из делга царна тIадиллдадале, хIаьта иштта из болх вIаштIехьбаккхара бехктокхаме боша гIулакхаш тIара нах шера баьча балха итогера доагIча еррагIча тайпарча премеех а вознаграждениех а боах цхьан шерага кхаччалца йолча хана, аьнна.

Мовхьаш дIаккхухьача цаьча балхашта приниска яр бахьан долаш предприятена ае дара бехке болча болхлошта, долаш долча законата хьежжа, из шламеттаоттаду.

Мовхьаш дIадахьийта хандаьха кийчдара, дIаэцара, мовхьаш тIадоттара а Iодахара а балхаш сиддара, хIаьта иштта доагора-смазочни материалаш кхом беш дIаахийтара, хьалхара болхлой материальни безам соибаккхара ваьза дергдоаца хьархIад.

(Нистедеолар 2-ча оагIо тIа).

Социалистически къа дошмаш

◆

КЪАХЬЕГАМ ДИКА ВIАШТIЕХЬ БАЬККХА...

Промышленноста къахьегам вIаштIехьбоаккхарен стимулировани еран бригадни форма дIахо дегIабоаккхара а цун эффективность лакхъяра а [illegible] КПСС ЦК, СССР Министрий Совета. [illegible] соцам [illegible] тIехьагIа цу даькъера шоай еррига терахьаш [illegible] Грозне[illegible] ремонтно - механически завода болхлоша. ХIанз укх сахьате укхаза къахьегам болча коллективах дукха[illegible] бригадни [illegible] къахьегам а. Цар производственни [illegible] дука[illegible] [illegible] тIа [illegible] болх ца беча бригадаш, [illegible] къахьегам оасарле а [illegible]. Завода [illegible] коллективо [illegible] ца [illegible] совгIа [illegible] продукци [illegible] кхоаш а.

[illegible] бригадни формагIа къахьегам [illegible] а болх беча коллективай [illegible] [illegible] завода коллективо цхьайтта [illegible] тIеххьа [illegible] тIеккхоачам ца дац. Цу дукъа цун вIаштIехьдоаккхад цхьайтта бетта планагIа лаьрхIачул совгIа 377 эзар сома мехла продукци ераеха. Заданей совгIа мехкала яьккхай 112 эзар сомат [illegible]. Нормативно - цIена продукци ераеца[illegible] цу процент тIеххоачаьннай. Дог [illegible] техника - экономически гайтамаш а. Заводе [illegible] мел бола продукци [illegible] гIа[illegible].

Уж [illegible] дикка [illegible] хIанзара пятилетка совгIа шера план дикка гIеххоачаьнна иттан бригадаш, дукха болахой ба укхаза. Царех а Болов Виктора кулгалдеча токарий бригадеи Годзевич Владимир корте латтача слесарий бригадеи «коллективизм». Бригадни формагIа къахьегам вIаштIехьа а баьккха болх беча цар цхьаккха смена дIаяьйтац шоай нормаш 130—140 процент кхоачаш ца еш.

ПЛАНАЛ СОВГIА — 78 МИЛЛИОН...

Укх шера къаьсттта дика къахьегам беш «Грознефтегаз» яха [illegible] управлене коллектива. ДIабазача цхьайтта бетта планагIа лаьрхIачул совгIа цо яьккхай 78 миллион кубически метр газа 2500 тонн стабильни доаша бензин. Цу юкъа кхоьй 78 эзар киловатт-сахьат электроэнергия, 625 гигакалори йоахала энергия, 41 тонн условни котельни доагор. Къахьегама оасарле лакхъяра [illegible] 4 процент совгIа тIеххоачаьннай. Аравяцача продукцига дIабода [illegible] [illegible] кIезигчун а кхом беръ заданеш, совгIа продукци мехкала [illegible] шера 846 эзар сом пайда [illegible] [illegible] управлене болхлоша.

БелгалгIа [illegible] дика къахьегам а укхаза Жуков Александр, Заруган Валентин, Белашц Александр корте латтача цхьан коллектива.

Шоай [illegible] дика [illegible] хIабеш хиларца белгалбаьнна Нохч - ГIалгIай гIишлон Управленега чуйоагIача вокхIагIча СМУ Никишин Юрий Федоровича кулгалдеш комплексни бригадера [illegible]. Смена нормаш 120—130 процент кхоачашъеш хьабоагIа сварщикаш А. Толстой, С. Поддубный, монтажникаш В. Кукулиев, В. Солнышкин.

ХIаьта шийцарча новкъосташта балха тIа хьокхам телаш хьавоагIа Къахьегама Цieча Байрахха ордена кавалер, областной партийни конференци делегат Ю. Ф. Никишин.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) В. Кукулиев, А. Толстой, В. Солнышкин, С. Поддубный, Ю. Никишин.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

Укх [illegible] тIайпача «Промышленноста къахьегам вIаштIехьбоаккхарен стимулировани еран бригадни форма дIахо дегIабоаккхара а цун эффективность лакхъяра а хьакъехьара» КПСС ЦК соцам тIа белгалдаьккхад, [illegible] [illegible] предприяте [illegible] эффективность [illegible]. Производстванe управлени [illegible] къахьегамах [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — къахьегам вIаштIехьбоаккхарен стимулировани еран бригадни форма хилар.

Укх тIеххьарча хана Нохч-ГIалгIайчоь дукхагIа сурдаш латт кердача тайпара — цаI болча корадагIа бола бола бригадаш. Хана ца [illegible] бригадни формагIа бола бер производстване а наха [illegible] а дукхе пайдамегIа долга. Цу коллективизмка аьха [illegible] хул къахьегама [illegible] [illegible] болла ба, дукхагIа кхом бу материальный, наха кхетам бола дикагIа вIаштIехьдоал, кьахул боккъонца бола коллективизм доагIар хIаранегара цIенкхетта хьадех.

Из мотта долга къаьгга хьегайтам а тахан [illegible] материал.

Цхьабакъда, [illegible] а керда [illegible] къахьегам вIаштIехьбоаккхарен стимулировани еран бригадни форме массанена а шорра хилийтаза. Цу гIулакх [illegible], къахьегам [illegible] бола [illegible] [illegible] а кийсу.

Цудухьа бригадни формагIа къахьегама коллективай опыта а санна, газете тIа уттаргьа цу даькъе нийслу проблемаш. Цун новкъостал, газет дешарой, уж къовсталгIа [illegible] хьемаргдо вай.

КЕРДА РУБРИКА

БРИГАДНИ ФОРМА: ОПЫТИ ПРОБЛЕМАШИ

СЕНАХ ЛАТТ БРИГАДА НИЗ

Тха заводе бригадни формагIа болх беш еррига бригадаш 95 процентал совгIа ераш я. Царех цаI я а из кулгалду комплексни комсомольско - кагирхой яр. Йоккха яц тха коллектив. Берригаш а барзI саг маре вац тхо.

Бригадни хьисапе бола белга юкъайенца тхона дика доазаш дар аьнна харц хургда. Еррига ча бригада бола юккера хьелуламох маре ца лоархIилга фуд йовзар чеза. Бакъда, дукха а хьалехьа из форма къычарел толашагIа йолга кхетадир оаха. Хано ше хьеьекхар уж нах гIадел бийнилга. Из мукъагIа болхлоша а производствене а геттара пайдане хIама хиниадар.

Юхьанца нийслора къахьегамен производственни дисциплине телхарахо. Коллектив зIамига хиле а, атта дацар чу нахаца дувца. ДагадоагIа сона, цхьаццашу хьайле корта болабу малар мела цхьа-цхьа саг нийслорар бригаде. Тахан цар цIерахо яц ланц сона, хIана аьлча, уж дукха зарча болга кхетадаь, шоай балхах лоархIабеш, дика специалисташ ба уж хIанз. Со дувца воаллар из даь.

Се дувца безам бар тха бригада товарий къайленах. Сона хетачох, хIеране хьадачох дог лазаш, шийца болх бела наьха кулгалхочо йоаихо эш хилларах, цар барт тоабо цунна шарап латт уж.

Тха бригада вIашагIъеллача хана дукха хапонаш нийслора сона хьалхашна, хIана аьлча коллектив йоккха - зIамига яр аьнна доацаш, атта дац цунна кулгалда. ТIакха бригаде бар сог дукха бовзагIа а белла опыт йоалехIа а йола нах. Цхьабакъда, аз эха ца хеташ сайна ца хоар, ца довзар царгара хьехцар, сайна хоар дIаьахкар. Iахан аз доккха баркал оал сайна гIо даьча боккхагIа болча новкъосташта: наладчика Эжаев Яхьъяйна, шлифовщика Мерккоев Закречов, къычарна.

Аз ма аллара, барзI сагах латт тха комплексни бригада: шин саг шлифовщик ва, кхоъ — токарь, шиъ — наладчик, цхьа саг — центровщица. Электросверлилкашта эша валовни шестерниш яьеш да тхо. Тха балхах тийша да заводе дуккхача участкий бола лерттIа налар. НормагIа 860 шестерни яьеш езаш де тхо, хIаьта цхьан сменагIа оаха уж 1200—1300 ю. Цудухьа «цхьайтталагIча пятилетка кхоалагIча шера декхар бригада октябрь бетта кхоачашдир.

Массаза а иштта дика лаьттадий тха гIулакхаш! Лаьттадац. Укх тIеххьарча шин-кхаь шера мара доадденнадац тхо нормаш дукха тIеххоачаш а еш къахьега. ТIаккха цул хьалхарча шерашка хIана доахалецар иштта дика толамаш? Цунна а шийй бахьан дар. Эггара хьалха из дувзаденна дар къахьегам лерттIа вIаштIехьбаккха сона ца хараи бригаде «цIаьхха» нийсбенна нах хиларах. Коллективаца тар ца луча нахаца къаста дийзар тха. Цар когаметта оаха хьалийцар къона специалисташ Ильясова Лемкаи Мошкоева Хьонифан. Шоай болх дика баран совгIа, цар доккха гIо дора тIеххьабусача новкъостанта, цу даькъе сона а.

Хано хьекьоккхар план кхоачашъяра тхона новкъарле еш доле хIамаш. Цудухьа уж юстера а доахаш бола боре оаха. Каст - каста бригадера нах хулар Грознерча, Орджоникидзерча, Нальчикерча заводашка хьалхалаттача коллективай опыт хьазие беза. Тхоашта ца ховр царгара хьехцар, хIаьта вовш долнов оаха царца даккъа дора.

А ЯА ДЕЗА, коллектива къахьегамен производственни дисциплина мел дика яле а, социалистически къа бебе формаш наха юкъе шорра ца йоаржийча толамаш дика хургдац, аьнна. Цунах тхо кхийттар бригада вIашагIъелла дукха ца хIале. Цудухьа тхоай бригадаце социалистически къа йийкар оаха токарий-револьверщикий Евлоев Мадиней бригада. ХIаьта дуккхагIа даькъе тха коллектив котъояш хьежаий цу яхье.

Тха толамаш дика долга хоургде укх цифрашка хьежача. ДухьаьI дIабазача ноябрь бетта планагIа 26240 шестерни хьае езача оаха 28287 хьайнь. Цох хул 107,8 процент. Бригадерча барзI сагах пхиъ коммунистически къахьегама ударник ва.

Коллективага толамаш доахийт хьокамчал леладаро а. ХIаьта аз ма аллара, балха опыт йоккха йола нах бригаде болаш ба. Царех цаI ва наладчик Эжаев Яхьъя. КIазиг - дукха цунах лаьца дувца безам бар са. Яхьъя заводе болх беш волла ер ткъаьи цхьоалагIа шу да. Цхьанна балха говзал йоаца, завод «когаш тIа» оттача хана вера из укхаза. Цул тIехьагIа токара, слесара, шлифовщика, кхыйола а специальносташ Iомайар цо. Тха йоккхача заводе цхьа професси яц Эжаев кара ца ерзаеш. Со а бригадера берриге нах а чIоагIа раьзе хилар Яхьъя тха бригаде балха вача. ХIана аьлча, чIоагIа лоархIама да, балхай дика кхета вокххагIа воле новкъост улува къахьегаш хилар. Заводе хIара пхелагIа вола токарь, слесарь, Яхьъас хьазамчал леладаь ва шийй хана. ХIаьта тха бригадерa саг вац цо массехк сменни говзал карадерзае новкъостал ца деш.

Дикка болалло хилараи совгIа, ташане новкъост а ва Эжаев Яхьъя. Коллективаи дог лазаш, моллагIа саг тIехьевусаш хилча цунна гIо де эггара хьалхарчарца оарцагIа воал къахьегама ветеран. Цудухьа дукха везза из, цун сий ду, кIоэта цун сурт хьалтеха доал завода Сийлен улга тIа.

Бригадерча хIара сага хов ца къахьегарга хьежиче маре хьаэцаш дола алапи хургдоацилгIа вIеригама бригада толамаш хIеранех тIйше долгаи. Цудукхьа хьалхашка латтача декхарех дика кхеташ «массанена тIехьен массаза а цхьаннена тIехьенI» яхача принципегIа къахьега гIерташ хьадоагIа тхо.

Укх тIеххьарче хана заводе дика традици а хинна дIаэттад доттагIаш хьалха чакхйоахилга. Цхьа бутт хьалха г. Орджоникидзерча «Победит» яхача заводе цу хаста латташ хилар тха бригадера кхо саг. ХIаьта цигара цу дийнахье тхо доача вера а кхо саг. Цу гIулакхо тоаро хулийт вIаши балха опыт дIа-юза эша, доттагIал чIоагIде.

Сай къамел чекхдоалаш са дувца безам бар, тахан дунен халкъашта юкъе латтача хьалах лаьца. ЧIоагIа чурбьина хьувз США империалисташ ядерни гера Малабузом Европерча мехкашка дIанийсдеш. Цхьабакъда, хIана хургдац царна хетачох! Вай парте ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхахьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Ю. В. Андропова яь Заявлени хьаллоацаш, къобалъеш дуккхаза къамаьнаш хийнад тха бригаде а. Оаха лаьрхIад дийнахьа беча балхах тхона доагIа алапи Машара фонда дIадахьийта. ХIаьта дIахо йодача хана кхы а дикагIа къахьега доаш а лу оаха, цу Заявленена жоп а луш.

М. МУТАЛИЕВ,
Назрановски «Электроинструмент» яхача заводе комплексни бригада бригадир.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

(Чаккхе. Долалур 1-ча оагlо тlа).

мовхьаш дlайдеча а дlакхухьийтача а, оттаьча нормал кlезигагlа автомобилаш лоаттаеча болхлошта материальни поощрени елга;

бензина а дизельни доагора а кхом баьча болхлошта телача вознагражденей боарам, цар маьха 95 процентага кхаччалца лакхбелга;

чlоагlаьча нормал дукхагlа доагор доадарах бехке болча автомобильни транспорта болхлошкара доагадаьча автомобильни доагора 100 процент мах кlал хьожабелга.

Министерстваш, ведомстваша, объединенешта, предприятешта, организацешта тlадиллад грузовой автомобилий водителий болх бригадни формагlа вlаштlехьбаккхар, цох мах телар, хозрасчета хьалвашка бригадни подряда методагlа болх бе бригадаш йоахилга дlахо дегlаккхувлар эргадоаккхаш тоаделга. Из деча хана бригадерча водителий къахьегамах мах телара система ерригача коллективо бухсоцача кхачача доккхагlа хьовхамаш дахаре, цун къахьегама овсарле, балха динал лакхъяра хьакъсхьара хlаране а коллективни а материальни безам совбоаккхилга вlашк тардар lалашде деза.

Машенех эффективнегlа пайда эцар, мовхьаш лорадар, ханнахьа дlакховчедара хьалхара цар безам совбаккхар духьа грузовой автомобилий водителий къахьегамах мах телара система эргайоаккхаш тоаяра тlеерзаль йола эксперимент цхьайолча автотранспортни предприятешка чакхъякха лаьрхlад.

Союзни республикай Министрий Советашта, хlаьта ишта СССР министерствашта а ведомствашта а бокъо еннай грузовой автомобилий водителаш къахьегамах мах телара современно - премиальни система тlа баха, алапе фонда чотагlа телаш йола премеш цар тарифни ставка 60 процентага кхаччалца йоккхагlа хилийта.

Спидометрош оборудовани лелаеча а цуна эксплуатаци еча а йоагlаш йола порадок оттае, чlоагlаьча положенешка хьежжа хlара автобоахаме из болх беш а показанеш нийса йолаш а хулийтилга lалашде декхарийла я министерствашкара ведомствашкара.

Белгалдаьд, спидометр еха, телха а пломба тlайоашаш а автомобиль балха араьнна хlара моттиг профсоюзе комитето дакъа а лоацаш, автотранспортни предприятие администраце талха езаш килар, хlаьта цу гlулакха бехке бараш оттаьча порядкагlа бехктоххаме увзаргба.

Социамо автомобильни промышленноста министерства на тlадиллад халкъа боахама грузовой автомобильна парке рациональни структура хьаяра эшаш йола автотранспортни средстваш арахецилга дегlадоаладар lалашде, дизельни автопоездаш, кlезиг тоннажни грузовой автомобилаш, прицепаш а ахприцепаш дукхагlа хьаяра къаьстта теркам тlа а бохийташ.

Мехкдаьтта продуктащца lалашо яра йолча СССР Пачхьалкхен комитета, Центрсоюза тlадиллад транспортни средстваш лоай доалаьа йолча граждани ахчах доагора-смазочни материалаш дlахецара цу даькъе юрташка а еш автозаправочни станцеш дукхагlа хьалъелга.

1984 шера денз цхьайолча городий автозаправочни станцешка юкъейоалайойла кредитни картех мехкдаьтта продуктащ дlахецара автоматизированни система.

СССР министерстваша, ведомстваша, союзни республикай Министрий Советашта мегадаш стационарни автозаправочни пунктан, гаражей территорешка дlа-юха лела автозаправочни станцеш дlатарьяра ша лаьрхlа майдан хьалл-га.

СССР халкъа тlахьожама Комитета, моттигашкарча цун органашта тlадиллад автомобильни транспортах доагора - смазочни материалех дикагlча тайпара пайда эцара министерствашка а ведомствашка а, предприятешка а организацешка а, колхозашка а совхозашка а чакхдоахача гlулакхашта тlахьожам лоаттабелга. Дlакхихьаьча мовхьашта приписках ец бола, автомобильни доагор доадеш а лечкъадеш а бола гlулакхаш тlара мах цlенхашта бехктоххаме увзалба.

СССР финансий министерство, СССР ЦСУ декхарийла я автомобильни транспортаца дlадиьхьача мовхьех йола данеш нийсайий, доагора-смазочни материалаш нийса дlаухийтий, мовхьаш дlакхухьийтача а мовхьаш дlайдеча а предприятеша товарно - транспортни документегlа товарно-материальни маьхаленашта оттаьча порядкагlа списани а оприходовани а йой, хlаьта ишта мовхьаш дlахьахьарах йолча данешта сверкаш йой хьожаш лоаттабу къовсам чlоагlбе.

Союзни республикай компартей ЦК-шта, парте крайкомашта, обкомашта, горкомашта, райкомашта тlадиллад ер социам кхоачашбара цахаддаш къовсам лоаттабелга, автомобильни транспорта болх тоабара дешай дукхагlа йоакхо елга, автотранспортни средствах лерттlа, эффективни боацаш болх байтарца, доагора - смазочни материалаш доагlача тайпара доал ца деш лелаярца цlенхашта къовсам лоаттабелга.

КПСС Центральни Комитет а СССР Министрий Совет а чlоагlа тешаш бенна я партийни, советски, боахамаш, профсоюзни, комсомольски организацеша, автотранспортни а нефтесбытовой а предприятеш, мовхьаш дlакхухьийтача а мовхьаш дlайолча а предприятеш а кхом беш дlаухийтилга а автомобильни транспорта балха эффективность айяра, халкъа боахама транспорто ду ле кlезгдаа. Доагора-смазочни материалаш лорал а тlалашдара эшаш мел дар дерг-хиларах.

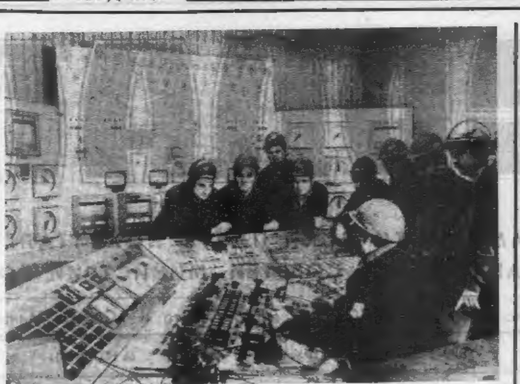

УКРАИНСКИ ССР. «Азовсталь» яха Серго Орджоникидзе цlерагlа Ждановски металлургически завод промышленноста цу даькъа дайнехка а СЭВ-а членаш долча мехкий а специалистий lомалуш [illegible] ший тайпара школа а хиина дlаеттай.

Укхаза конверторни балхт хьадара технологи lоамаеш бе Сайлахь - йоалхача Октябрьски революце цlерагlча Триницки металлургически комбинате хlана хьалъеш латтача кислородно - конверторни цехе боах беш хургбола ЧССР инженераш. Цунна эша оборудовани хьийтий «Ждановтяжмаш» производственни объединене машинагьераша.

СУРТА ТlА: диспетчера машинист А. Ф. Горникич (пульта тlер вар) ЧССР-ерча специалистанта консультаци еш ва.

Б. ДЕМБИЦКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛЕРТТlА ДОАЛ ДЕ

«Терек» яхача дахчах мебельно-хlамаш еча производственни объединене Ермоловски филиале партийни собрани еча хана дийцача дешех дар КПСС Центральни Комитетий Пленумий, парте Нохч-Гlалгlай обкома пленумий решенеш кхоачашъеш къахьегама дисциплина чlоагlъяра, рузкъал кхом бара деча гlулакхех дола дош а.

Ерригача цехашкен участкашкен латтача социалистически яхьа хан-ханнахьа итоташ яьй, яхье котбаьнарий цlераш яьхай, цар портреташ Сийлен улга тlа хьалдийтад, социалистически яхьа акрамхан-ханнахье дlалаьхьаш хюнай. Профессех дикагlбараш къоастабеш конкурсаш яьй. Массаза а керттерча теркаме лоаттадаьд продукци дикагlа хьаяра доаш.

Яхье котбаьнарашта, рузкъан кхом баьрашта, продукци дикагlа хьаьрашта совгlаташ тийнад, баркалаш кхайкадаьд.

Уж гlулакхаш дача боккхача доархlамо хилар коллективо беш боле политически кхетам балара болх. Партийни организаце, коммунисташ производственни тоалаташ дахаре цун доархlам боккха хилар дика кхета а деш цlенхашта бир из болх. Коммунисташ шоаш къахьегама хьокхам телар. Ишта хилар коммунисташ А. Эстамиров, А. Галаев, С. Цуев, Х. Магомадов, Л. Хакимов, кхыбараш.

Цу собране белгалдаькхар филиала коллективо продукци арахецара план 103,2 процент кхоачашъь хилар, планал эзараш сом маьхa йола продукци арахецаш лакхьенияр къахьегама овсарле а, задание 3,2 процент тlех [illegible].

Собране керттера теркам тlабохийташ хилар кхоачамбоацараш уж сихагlа дlададхара де дезараш. Филиале хlанз а дерригача кхоачамех боагlаш бола пайда эцац. ДСП цехе планагlа йоагlачул 2900 сома маьха хьун материалаш дlалхьийтай, брак йола продукци арахецаш дlахьа технически бийдал хилар 16457 сом мах болаш. Хlаьта хьекха шаьръьча шпона цехе уж ишта дlахьар 86000 сома маьха, синтетически кlув 143,9 эзар сома маьха. Вагонаш соцаеш лоаттаярах 9618 сом гlод те[illegible].

Ледара болх беш я технически тlахьожама отдел. Брак йолаш арахийцая 65168 сом мах бола ДСП. 26 рекламаци яйтай. 48910 сом гlод тахка дийзар, цунца хьекха шаьръьь шпона дlаца яьийтарах — 20 эзар сом.

Доккха зе деш болх беш я предприяти. Духхьал 8 бетта даь зе 731 эзар сом хилар. Хlаьта 11 пятилетка йолаеннача хана денз филиало пачхьалкхена дlа ца луш йитай 1215 эзар сома маьха продукци (ДСП 5906 кубометр, хьекха шаьръьь шпона — 4960, щиташ 94813 квадратни метр). Хlанз 1 сома продукцега 1 сом и 8 кепига дlалоди. Бахьан фуд? Кулгалхоша массанаьа а хилийтац хиланза даргдоаца хьалаш лерттlа овсарле хургйолаш болх бара. Планировани еча, материально-технически снабжене кхоачамбоацараш хилар бахьан долаш цкъаза болх соцаш, цкъаза балха хачахкъьяьнавчул тlехкагlа къахьега дезаш моттигаш хул. Хlаьта цу гlулакхаша доладу цкин кхоачашъелга.

Къахьегамен производственни дисциплинах аьлча. Из тахкаю мугlарерча болхлоша меттел мастераши а. Ишта моттигаш хиннай хьекха шаьръьча шпона, ДСП [illegible].

Дика дац гlулакх специалистий хьакъехьа а. Масала, хьекха шаьръьча шпона цехе начальникагара денз сменни мастерга кхаччалца практикаш ба. Хlаьта хlара шера

цигара болхлой деша бохийт. Дийна баьлча юха а боагlа.

Цхьаболча кулгалхоша йоакхо яц цехашеи участкашеи лерттlа болх белга. Болх байта ховргдола нах хила безар цига.

Технически службаша йоагlаш йола терко яц планагlа йола ремонт яра, авареш дlайоахаш мара ремонт яц.

Филиале бокхъалдар аьлча ОМТС яц. Из бахьан долаш керттерча участкаша лерттlа болх бац, уж сайца латташ моттигаш я. Цехаш lай болх бара кийчъяьяц.

ФМШ цеха коллективо дlа ца луш 34 эзар квадратни метр щиташ я. Хlаьта цох тийша ма дий мебель арахецилга а. Цун керттера бахьанаш да МКШ, ДМИ линеш каст-каста йохаш хилар, ДСП во арахецаш хилар, юкъерча звенос ледара болх белга. Арахецаш йола продукци хила ма йоаггlара [illegible].

Ма, боагlара болх беш яц профсоюзни организаций, социалистически яхь вlаштlехьйоаккхача, коммунистически къахьегама болам шербеча кхоачамбоацараш да. Яхь лоаттаеча хана боагlаш бола теркам тlабаккийтац экономически хьокхамаш тоадара, чура кхоачамаш гучадахара а парех пайда эцара а тlехьа лоаттабеча къовсама.

Болхлоша юкъе кхоачамболаш бац кхетам балара, культура лаккхъяра болх. Тlайнца декхараш кхоачашдара гlулакх вlаштlехьдаккхара де дезар ма доаггlара хьадехац цехийи участкайи начальникашкара.

Кхерамаза техника телхаеш, къахьегам лорабелга телхадеш моттигаш я. Укх шера шиъ сага лозаваьв. Из бахьан долаш 165 сага белха ди дайнад. Массе цехашка дац салаlен хlама дуъйцlенош, душевой. Хlаьта долаш дар а е деха, е хьача гlулакха дlалаьца да.

Кхоачамболлаш болх бац халкъа тlахьожама группо. Кlезига ю рейдаш, къаьстта бийсанарча сменашка. Цlенхашта теркам тlабахийтац надраш хьахарнара, балха тlа дlаннйсьяра, кхетам балара, говзен лоархlам болеи боллой кулгалдеча балха тlа оттабара. Из бахьан долаш дикка хуаца бийзар кулгалдеш бола болхлой: 2 керттера инженер, 3 цеха начальник, 9 мастер.

Рузкъан кхом бара гlулакх ледара да. Масала, отходашца дlаххайса яр 1000 квадратни метр соагlа йола хьекха шаьръь шпонаш. Къахьегам лорабечеи кхерамзлен техника лелаечеи доагlаш дола гlулакхаш ца дарах бехке эзар ДСП цеха начальник.

Бригадира А. Галаева йоах, кулгалхоша кlезига бехктоххаме хеташ доал ду шоашка кхаьчача участкашка. Доал ца деш дlа-са кхайса я мебель, кхыйола хlамаш хьаяра мегаргйола ДСП, бийдал материалаш. Каст-каста йох дукха ватташ нез бола электродвигателаш, оборудовани, станокаш.

Слесара С. Цуева дуац, дукха арахец брак йола продукци гlодаш теих, хlаьта бехке бараш бехктоххаме озац, яхаш.

— Массех шу, — аьлар цо, — кlув беш йола мотевина мукх а юаш, йохкалуш ера латта.

Производство вlалла ца йоаза цах кулгалдеча балха хьанийбу, аьлар оператора С. Хаджимурадова. Бехктохкамеча участкашка кулгалде уйттабу технологи, оборудовани ца йоаза, махаца болх бе ца хоаш бола, гlожа оамал йола, йоакха опыт йолча болхлоша яхачунга ладувгlа ца туга вах.

Уж дерригa кхоачамбоацараш дlадоахалургда коммунисташ оарцагlбоале, цар болхлой дог уроттадой.

Я. ЦУЕВ.

Боарамагlа дуаду...

«Колхозашка, совхозашка, боахамашта юкъерча предприятешка доккхий хьайбаш хьалкхеделга а чуоттадаь кхоабилга а леррагlа промышленни ларда тlа даккха. керттерча даькъе боахамашка кийчдеча доакъарашца уж lалаш а деш». (СССР Кхачан программе тlара).

Партен правительствен дlадехар дикза кхоачашдара низ дlакхоачар деш хьабоагlа Шелковской района дулха хьайбаш кхоабеш «Каргалинский» совхоза къахьегамхой. Укх деношка цу боахама экономиста Умаров Хасмагомед Якубовича дийцар шоай балхах.

— Цхьоалагlа ноябрь хьатlаккховчаш, — аьдар цо, — тха боахама къахьегамхоша пачхьалкхена 160 тонн дулх дlадениад. Из да итт бетта планал 27 тонн дукхагlа. Дулха кхоабача хlара хьайбана хlанз дийнахьен буси юкъера лаьрхlача 1030 грамм тlаккхетийт, план 500 грамм йолаш.

Воккхагlволча скотника Исмаилов Лемас тlатехар: — хаддаза йоакхо ю оаха хьайбаш ханнахьен кхоачам боллаш доакъарашца lалашдара, рационага хьежжа доагlаш дар деррига хlара хьайбана дlакхачийтара.

— Лема, шу доладелча денз хьайбашта тоъал доакъар хьатlа ца даьхаш моттиг хиннаьий?

— Моллагlча балха тlа а деррига массаза цхьатарра дика хилац. Из ховш да. Ма эшша концентраташ ца луш деноаш а хиннад, керттерча даькъе из доакъар боахаме доацача хана. Ишта моттиг нийсьелча шийлача хана дукхагlа гlожеи мошеи доакъар лу оаха, хlаьта йийна йолаш хьекха буц. Цу гlулакхо дизза меттаоттаду концентраташ ца таар. — жоп делар Исмаилова кlезиг-дукха уйла а яь.

— Хьайбашта эггара дукхагlа дулх укх шера малагlча бетта тlаккхетийтар оаша?

— Массарел беркатегlа октябрь бутт хилар. Цун хlара дийнахьен буси цхьан хьайбана 1,3 килограмм дулх тlаккхетийтар тха къахьегамхоша.

— Сено аьттув балийтар шун цу толамга кхача?

— Сона хетачох, ишта овсаре болх бе шекара свеклай жомо новкъостал дир. На оаха лоре дийнахьен буси хlара хьайбана 40-50 килограммал кlезигагlа йоацаш, иззала телар барда; цхи килограммага кхоачаш маьхка ча, цхьа килограмм концентраташ. Цул хьалхарча бетташка, рационе жом боацача хана, хlара хьайбана дийнахьен буси пхи килограммага дlанхоачаш концентраташ теллаше а кхал дулх тlаккхетийта вlаштlехьдалапар.

Тlеххьарча маса млlан де йиш я лерттlа пайда эцаш хилча, мах боадача доакъарий новкъосталца а доккхийча производственни хьокхамашка кхача торо я.

Боккхагlа волча скотника ва къамаьл даьчул тlехьагlа, совхоза керттерча зоотехникаx Юнусов Мовлди Хасуханович кхийтар тхо. Дулха доахан кхабара технологех дувцийта дийхар оаха цунга.

— Кхы тlа а кхабара, доретадара тхона хьалу доахан ханнга диллача цхьатарра доацаш тайп-тайпара доал долаш хул. Хьанйцача дерригача хьайбашта эггара хьалха биркаш тох оаха. Тlаккха доалга хьежжа къеста а деш, хlаранe юкъе 400 беман хургдолаш lулаш вlашагlтох. Хlанз 3 эзар гаргга беман да боахаме дулха кхоабаш. Царна lулал деш 14 скотники 3 трактористи ва. Механизаторашна я цхьа бульдозери, цхьа погрузчики, лафеташ тlехьайийза «МТЗ-50» маркаx йола кхо трактори.

Цу берригача наха коллективни подряда хьисапе къахьег. Хьайбашта доал дара тlахьожам бригадирен фуражирен лоаттабу. Балха графики, хьайбай рацион кхоачашъяра бехктоххаме ба уж.

Хадданза йоакхо ю боахаме доакъара кхом бара. Из деррига дlадац хьайбашта, кlезиг-кlезига а кхоачийташ каст-каста дулл хьаьнка. Ишта дуллаш дола из мецлаларга хьежжа тlа а ухаш юкe хlама ца дуташ дуъ хьайбаша, къаьстта мошадар. Хlаьта гlожа доакъар, масала, ча дусаш а хул. Цхьабакъда, из а дlаккхоссац. Цунах хьайбашта кlалхьарцар ду.

Гlулакх мишта аьлча, хlанз оаха болх бу моттиг духхьашка ма лоаттадара кийчъеш хиннай. Тlаккха тхона хьаслар дулха доахан кхабара. Кийлленаш бетонах лыl укхаза. Цулуаьа хьайбашта lанна лаьрхlа чах сома кlийле ца йича далац гlулакх. Из бахьан долаш хьалха даь кlалхьарцар дlа а ца доаккхаш из кхы тlа а ду оаха. lодувшача хана кlалхьардара хlара тlоа lотоlа а беш lанна шоашта дика кlийле ю хьайбана. Хlаьта бlаьсти йlоахьелча площадка lоцlеньеш бульдозераца дlадоаккхаргда из. Цунах дика органически удобрени хул.

Тха совхоза коллективо деррига дна тlабахийтаб хlанз хьайбаш толаме lангара дахараи. Даьхене дулх дlадалара карарча пятилетка лоъ шера план, лаьрхlа хиначча тайпара, тlадоагlача шера 8 марте кхоачашъяраи.

М. ТКАЧЕНКО.

ТУРКМЕНСКИ ССР. Кхашкар хьункъам дикагlа хилийтара новкъостал дергда республика къулбехьа хьалъеш латта азотни удобрений завод болх бе йолаеча. Хlанз сихача болларагlа хьалъеш я лаьгlача азотни кислотай аммиачни селитрай комплексаш. Гlишлон-монтажни балхаш сихдара гlо дир «белхлой эстафета» принципагlа къахьегам вlаштlехьбаккхаро.

Республике химически гигант хьалъелга КПСС XXVI съезда решенеша белгалдаьд. Объект хьалъеча дакъа лоацаш ба вай берригa мохк. «Чарджоустрой», «Марыхимстрой», «Волгостальмонтаж», «Туркменцентрострой» трестий подразделенешка болх беш ба ерригача махкарашка йолча республикай викалаш.

СУРТА ТlА: хьалъеш латт лаьгlача азотни кислотай аммиачни селитрай комплексаш.

С. РОЗЫЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ХАЛКЪА ТlАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

СИХХА ДlАДАХА КХОАЧАМБОАЦАРАШ

Гlишлош еча Нохч-Гlалгlай управлене (керттера инженер нов. Перминов, начальника материально-технически снабжене заместитель Зубков) дlадахача шерен укх шера 9 беттан кхоачашъяьяц металлопрокат, цемент, тхов тlа тоха кlаьда аьшк, шифер кхоара садани. Оттаьча производственни нормел дукхагlа дlайохийт гlишлош ю материалаш. Цу юкъа доагlачул совгlа дlадахийтад 220 тонн аьшка, 357 тонн аьшкабетона арматура, 574 тонн цемент, кхыйола материалаш.

Соакка цхьа кубометр изделеш кийчъеча нормал совгlа дlаяхийтай 9,4 килограмм цемент, металл — 4,7 килограмм. Дукха йов цемент тlайотташ, тlера lойоаккхаш, дlахьоча хана, лоаттаеча хана. Дукхача объекташка доал ца деш лелаю материалаша изделеши. Яь йистеяьннача объекташка уллаш хул массехк кубометр маркхал, турбаш, аьшкабетонна конструкцеш, еха кирпичаш.

Из деррига дlалаьрхlача 1982 шера управлене хьаlайна нормал тlехдеача товарно-материальни рузкъан запасаш 2373 эзар сома маьха хилар, хlаьта банка ссуда — 476 эзар сом. Цу шера хиина брак дlаякхарга, во даь балхаш тоадарга дlадахар 60 эзар сом.

Аьшкабетонна конструкцей Грозненски заводе (директор Арчаков, керттера инженер Юсупов) 1983 шера 10 эзар сома мах болча изделешта брак йир. Из бахьан долаш пайда боацаш дlаяхийтай дукха цемент, металл.

Цlенош деча комбинате (директор нов. Кодзоев, керттера инженер нов. Сати-Аджиев) нормал совгlа дlаяхийтай 930 тонн цемент, 337 тонн металлопрокат, вешта аьлча, 3151 маьха материалаш. Законагlа йоацаш кхыча организацешка дlаяхьийтай 59,1 эзар сом мах бола материалаш, частни нахага — 7579 сома маьха.

Дlадахача шера № 8 йолча гlишлон-монтажни управлене (начальник нов. Эльдерханов) нормал совгlа дlаяхийтар 15,5 эзар сома маьха материалаш.

СССР промстройминистерствас ца могийтташ управлене ца йоагlача организацешта дlахец гlишлон материалаш. Дlадахача цхьан шерах ах шеран ишта дlахийцай 25,0 эзар сома маьха гlишлон материалаш.

СМУ-5 (начальник нов. Абубакаров) гlишлош еча материалех пайда эцара хьакъехьа цlенхаштара кхоачамбоацараш да. Планагlа йоагlача нормел совгlа цхьа миллион сом мах болча гlишлон-монтажни балхашка дlаяхийтай 267 тонн цемент, 1035 квадратни метр корашта тоха кизга, 800 квадратни метр тхов тlа къовла материалаш, 16 тонн мехкдаьтта битум, 2210 квадратни метр линолиум. Брак ярахь во баь болх тоабаргеи дlабахар 25 кубометр маркхал, 3 тонн алебастр, вешта аьлча, 648 сом.

Гlишлош еча Нохч-Гlалгlай управлене кулгалхоша нов. Перминова, Зубкова материалий кхом бара бе боагlа организаторски болх бац, царех пайда эцара, порядок оттаяра, карайолча организацешкен предприятешкен рузкъан цlенхашта кхом бара доагlаш дола гlулакхаш дац. «Капитальни гlишлош еча хьачуйоагlача» дlайохийтачи, юхсюсача материалий 2 формагlа йола пачхьалкхен отчетность статуправлене хьачуялара ханаш массаза а тувлайолийт.

Гlишлош еча управлене чура ведомственни тlахьожам кхоачамболлаш лоаттабац. Подразделенешка беча производственно - финансови балха ревизеша хьагучадахац подразделенешка материалех пайда эцара хьакъехьа дола цlенхаштара кхоачамбоацараш, хlаьта 80 процент дола металли цементи дlайохийтача стройиндустре предприятешка цу хьакъехьа фуд хьожаш хlама дац гlишлош еча управлене аппарато.

Материалех кхом беш пайда эцара хьакъехьа техача приказаша гlулакхаш тоадара деш хlама дац уж мишта кхоачашду хьожаш тlахьожам ца лоаттабар бахьан долаш.

Нормал совгlа материалаш дlа ца яхийтара деча гlулакхий хьакъехьара 2 формагlа пачхьалкхен отчетность хьачутела ханаш массаза а тувлайолийташ хилара управлене начальника заместитела нов. А. Н. Зубковна бехк баьб. Пачхьалкхен отчетность дlаялара ханаш тувлаялийтарах декхарийла бараш бехктоккхаме оазаб.

СМУ-8, СМУ-5 начальникаш М. З. Эльдерханов, С. Б. Абубакаров, цlенош деча комбината керттера инженер С. Н. Сати-Аджиев шоаш йолча гlулакхаш тlа бола дукха ха ца хилар бахьан долаш бехк ца беш битар, бийца а бийца.

Гlишлош еча Нохч-Гlалгlай управлене керттера инженер Р. П. Перминовн аьшкабетонна конструкцей Грозненски завода керттера инженер С. Т. Юсуповн долаш долча кхоачамбоацарий хьакъехьа бехктоххаме оазаш доп дувца оттадир халкъа тlахьожама Нохч-Гlалгlай комитета аргlанарча заседане уж тlа а болаш.

Гlишлош еча Нохч-Гlалгlай управленера кхоачамбоацараш сихагlа дlадахара тlахьожам лоаттабара декхарийла яь гlишлош ярен гlишлон индустрен отдел.

Планаши доьдоьинараши

БАМа тlаьш

БАМ йилла бола цхьа шу а дисадац: 1984 шера октябрь бетта Кодарски дуъь долча районе южаргъа малхбоалехьара Тында яхача станцегарси малхбузехьара Байкала оагlорахьарен вlаши духьала йоа шн лини вlашагlхотташ йола «дошо зaено». Амма тахан а сиха ду лелт балхаш цу гlайнал делха а сехьа а шинна а оагlорахьа.

— Хlанз лаьтта гlолла посадаца ваха йиш йоацача моттига тlагlолла долхаш, гуш да тlаьш техараш накъаш декхарел дукха сихагlа лелаш хилар, — йоах СССР lилмай Академе БАМа проблемашта йолча lилман совета член новосибирски машинаькъа инженерий Института профессора А. Журавела.

Мишта вlаштlехьдаьннад тlаьш техарий ишта гаьна хьалхабовла? Цар-м ма дезарий 2300 гаргга тlий тилла, е юкъера лаьрхlача трасса хlара цхьан километран ах километран цхьаьца тlий. АПН корреспондента Бинтагиров Равила дехарегlа цу хаттара жоп лу Тында яхача городерча «Мостострой-10» яхача треста управляющий Блинков Леонида.

Къаьстта чоалхане дехкараш дар тlаьш техкарашта хьалхашка лаьттараш. Цар де дезаш хинна дар сиха долхача акхан заматlа йlаьххача хана lаржаш даржа а даржаш боарам хувцаш а долча къулбаседехьарча лоамах хиш тlа тlаьш техар. На болх бе безар хий тlадолча, сеcoнaга хьежжа кlоаргга яшаш а тlаакха-юха йолаш а даьн гlор йоаллача лаьтта, цlаккха а ца яшача гlора тийша болх теркал а беш. боккха лна болча фусамех цар лардаш лорасега lалаш а деш тlий-чlоагlа хилийтара, дилза даргдоацаш хинна хlама дар доккхий тlойн жагlен хьабоаккхаш дукха метраш кlоарга боллача тешамеча берда lотlаккхачар. Цу дерригне, хlаьта ишта регионa лакхача сейсмичносто (9 баллага кхоачаш) чlоагlа совйоахар расчетни нагрузкаш, хlаьта цунга хьежжа балха боарам а.

Массехк lилма-тохкамий проектни институтий специалисташа кердадараш лехаа лехаш творчески балхаш дар бахьан долаш норйир бlоагlий чlоагlалеи тlа латта тlаьш салаш долча нагийчен юкъерчен тlаьй принципиально керда конструкторско-технологически решени. Цу тайпара йола чlоагlале я диаметр 80 сантиметр йолаш йолча массехк сборни аьшкабетонни колоннах латта буpув а теха яьккхача диаметр 1 м йолча скважина чуоттаю конструкци. Царна тlа монтаж ю бокъолца заводе хьалъьча сборни наладкаш шкафной блоки. Цу тайпара, оаха вlалла йоаха а ца йоахаш социалий котлованаш. Цунах латт керттера кердалар. Кхетадеш да, традиционни йола лардаш ца йохкара де дезаш хиннар дар ерригача тхоай технически арсеналага цlаьхха а хьажар. Хьадаьдар, къоастадаь аьлча, буруя йеттача установкай керда тайпаш, къаьначарна модернизаци йир, хьайир йоагlаш йола механизмаш, оборудовани, балхий ерригача комплекса боагlаш бола кхоачам.

Полносборни бlоагlий кlийлено йиш хилийтар лаьтта даккхара балхаш 10 20-зза кlезигде, кулгаца ду балхаш юкъера геттара дlадаха. дlайода материал 3-4-зза кlезигбе, юххера а тlаьш тахнара балхаш дукха хlама ца эшаш шоза сихде. На хlама деш вlаштlехьдьяр уж эксплуатацино тешаме хулга чlоагlа лакхде, гонахьара го ше болча бесса бусар, хlаьта — из чlоагlа лоархlаш а ла — ше йолча тайпара йоар цlаккха а ца яшаш йола гlор.

Теркам тlабихийта мегаргболаш я балхий организаце структура ше а. Укхаза юххьанца денз хоржаяр подразделенешта специализаци яра принцип: хьальяр механизаце, производственно-технически комплектаце тыле стационарни промышленни чубахарен базаш а йолаш йолча вахтови методах трассе объекташ хьалъеча лелача тlаьш техача отрядий къаьст-къаьста йола управленеш.

Авторски коллективо кхоачашдаь декхар БАМа гомал арадоалац да, — лерхl профессора Журавела. — Каста машинаькъаш дохкаргда вай кхы а чолханегlча хьа[illegible].

(АПН).

Наьсарен районе я из тайпа школа!

Общеобразовательни школашка физкультурно-массови болх шерра дIабоарждабара, массаза а цу балха тIахьожам лоаттабара методически центр я хIанз дунехачa моттигашка хьайийлла болх беш йола берий-кхелестарий спортивни школаш (ДЮСШ). Из тайпа школа Наьсарен района йола итт шу совгIа ха я. Цу юкъа дуниха цIи хеза дзюдоисташ, самбисташ, шоай лоIамагIа кIалтохаргах латара борепаш кийчбаьб цига. Царех ба СССР спорта мастераш Мерешков Яхьъя, Цолоев Iийса, Оздоев Iийса, Мартазанов Абуязит, кхыбараш. Цу школе дийша баьнна ба хIанз Майкоперча Адыгейски педиститутe деш во-ла дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастер, дзюдох латара шоаза СССР чемпион, Европа бронзови призер вола Парчиев Мухьмад, Алма-Атерча халкъа боахама института студент, кагирхошта юкъе дзюдох латаш шоаза СССР чемпион хинна, хIаьта цул тIехьагIа боккхийчарна юкъе хиннача яхьашка а жхоалагIа моттиг лаьцна Кукурхоев Мухьмад, кхыбараш. Школе кийчваьна СССР спорта мастералла 97 кандидат, спорта цхьоалагIча разряда 342 спортсмен.

Дуниха ха йоацаш директоралла хьожаваьв Наьсарен районе физкультурно - массови болх шерра боаржабеш хьинаре дакъа лоацаш хьавоагIа Л. Н. Толстойя цIерагIа йолча Нохч-ГIалгIай пачхалкхен университета физвоспитане факультет чакхъаьккха вола Азиев Руслан.

Шоай болх безаш, районера физкультурно-массови болх тоабара хьинаре къахьегаш нах ба хIанз школе болх беш бола тренераш а: СССР спорта мастераш Мартазанов Абуязит, Озиев Мухьмад, Хутиев Юнас, Могушков Назир, спорта мастералла кандидаташ Оздоев Ювсап, Дзауров Мухьмад, Оздоев Ахьмад, Акиев Ювсап, Мурзабеков Iиаип, кхыбараш.

ХIанз школе болх беш 34 группа я, цига дзюдох, самбох, шийх лоIамагIа кIалтохаргах лата, футболех ловза Iомалуш 500 гаргга дешархо ва. Вокха из ба из. Царех массанех хургбац классни спортсменаш, баккъда, уж цIераш цар ца йоахе а, цIаниха боаргбац цар спортапара безам.

Керттерча даьлье школа база лоархIаш я город Назранерча городской культура Дворец СамбогIа, дзюдогIа лета цига бераш Iомадеш ва 5 тренер — СССР спорта мастераш а спорта мастералла кандидаташ а. Школа филиалаш я № 13 йолча школе-интернате, совхоз техникуме, Доланха-Юртарча юкъерча школе, Яндарерча № 2 йолча юкъерча школе. Цига а тренераш болаш къахьегаш ба спорта мастераш, спорта мастералла кандидаташ.

Октябрь бетта город Аллере хилар 1969—1970 шерашка даьча берашта юкъе дзюдох латара дунен халкъашта юкъера турнир.

Цу Iалаьмате бехктохамеча яхье а дика аьттув баьлар наьсархой — цхи сиго яьккхар цига сий дола чемпионий цIераш.

Уж тайпа дика спортсменаш тIехьа - тIайоагIача хана кхы а дунхагIа хургйа, нагахьа санна района кулгалхоша, цу гIулакха бехке болча кхыча наха районе спорт дегIаяра йоакхо йой.

Б. АБАДИЕВ.

Тайп-тайпара хоамаш

Керда спектакль

Нурадилов Ханпаший цIерагIча Нохч - ГIалгIай пачхалкхен театра нохчий труппо укх деношка театр дезарашта гайтар шоай керда премьера. Цун автор ва драматург Евгений Чебалин. «Гlеба, гIаж» аьнна цIи йолча цу спектакле тIа дувц Нохч-ГIалгIайчене Советий Iаьдал оттеш хиннача революционни хьалхарча шерах лаьца.

Цига дакъа лоацаш ба цу бирсача шерашка вай мехка хилла цIи хеза болa революционераш: Къуббаьседа Чрезвычайни комиссар Серго Орджоникидзе, Николай Гикало, «революца мурд» Шерипов Асланбек, Левоветский, инаралаш Деникин, Ляхов, Узун-Хьажа, кхыбараш.

Цар а спектаклерча кхыча турпалий а сурт-сибат кхоллаш ба РСФСР заслуженни артист Давлетмирзаев Мутелип, Нохч - ГIалгIай АССР халкъа артисташ — Омаев Дагун, Багалова Зулай, Дудаев Муса, Деникаев Iавди, РСФСР Пачхалкхен преме лауреат, Нохч - ГIалгIай АССР заслуженни артист Гайтукаев Аьъид, Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артисташ — Азаев Хьамид, Джамаев Имран, Минкаилова Зоя, Идаев Ювсап, кхыбола артисташ.

Спектакль оттаьй цу театральни труппа керттерча режиссера РСФСР искусствай заслуженни деятела, Нохч - ГIалгIай комсомола обкома преме лауреата Солцаев Мимáлтас, художник — Дробицкий Эдуард.

* * *

Арадаьннад керда книжка

«Ши юхь йолчун ди»

Нохч-ГIалгIайчене меттел, берригача мехка а дика вовзаш ва драматург Чебалин Евгений. Цо язъь массеха пьеса гойташ хиннай дунхача театрашка. Иштта цуи «Кокон» яхача пьесах спектакль оттайир Грознерча М. Ю. Лермонтова цIерагIча республикански эрсий драматически театро. «Са хьамсере мукап» яха сатирически пьеса гойташ хиннай Москверча сатира Театре, хIаьта «Къонах» яха цIи тилла» аьнна йолча цун пьесана драматургий Еррисоюзни конкурсе шоллагIа преми лаьца. Йир. Укх деношка Нохч-ГIалгIай книжни издательства арахийцад «Ши юхь йолчун саьхьт» яха цун эгтара хьалхара роман. Цу тIа Е. В. Чебалина дувц Къулбаьседа Кавказе Советий Iаьдал оттадеш чуьхьарча а арахьара тIабаьлкача а Советий Iаьдала моастагIашца чемисташа а кхыча советски наха а лоаттабеча мерча къовсамах.

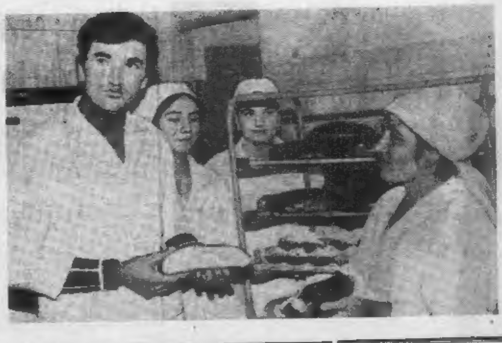

Хоза етта дика яь шаьх, батон, булка, чIорах, безам кхоачам дIабахийта кийрьаь накс, торт эца торо хилча гIадвода вайх хIаравар. ХIаьта вайна ма харра, массанахьа хеттача тайпара дика хьаяц уж хIанаш. Цудухьа нах чIоагIа летиъа а летиъ цу гIулакха раьза боацаш. Баккъда, шоай болх во бу ала йиш яц Мескер - Юртарча кондитерски цеха коллективо. Цу юртарча наха меттел, цига воагIаш-водаш кийсвенача саго а безам тIабодаш эц уж.

СУРТА ТIА: лакча хIамай дикалга хьожаш ба производства заведующи Идигов Iалу, кондитераш - комсомолаш Магомадова Раиса, Даудова Кейса, йоккхагIа йола кондитер Абалова Роза.

З. АМЛИЕВА сурт.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ

ШАХМАТАШ

Грозне хилар Нохч - ГIалгIай респотребсоюза болхлой шахматех йола спартакиада. Из яхь дика лоархIам болаш яр, хIана аьлча, тайп - тайпарча коллективашна къахьегаш шахматаш езаш болча наьха говзал даккхеш хилара. Шахка а ца хиннача тайпара толам баьккхар цу яхье Малгобекски районера баьхкача шахматисташа. Шоашца лайзача цхьан командага котало дIаяхьийтанзар цар. Цох ха йиш я Малгобекерча шахматисташа, яхьа юкъе лаьцад алийта доацаш, цу спартакиадана яхьага дикка нийчо яь хинна хилар.

Юххьанна уж къовсалу Советски Наурскии районерча спортсменашца, царгара котало яьккхача, хьалхара моттиг хьанна лургъя къовсташ хилар Нохч - ГIалгIай респотребсоюза аппарата болхлойи Малгобекерчеи командашта юкъе хинна къовсам. Цу ловзарашка а толаш хилар Малгобекера шахматисташ.

Цар команда вв саглах латташ яр, шахматех ловзара кIоаргга говзал гайтар цу командацарча С. Хамхоева, М. Тимиевас, вежараша Хатматхановгiар.

Из тIеххьара толам бац аьнна хетт Малгобекерча шахматистий.

ФУТБОЛ

Шоай тIеххьара ловзараш чакхдаьхар футболагIа ловзара «Труд» яхача ДСО республика хьалхле яккхара тIеххьа къовсам доаттабаьча командаша. Еррригача республикера дакъа лоацаш хинна командаш барайтта яр. Футбольни коллективаш шин группа йийкъа а йийкъа дIайийьар уж яхьаш. Хьалхарча группе къовсаеннача командашта юкъе толаш хилар мехкадаьтта буруш тохара балхий Горячеводски управлене болхлой команда, шоллагIа хилар ГРМЗ команда, кхоалагIа — А. Шерипова цIерагIча Грознерча мехкдаьтта чакхдоахача завода футболисташ.

ВолгIаьннчий шоллагIча группе лайзача командашта юкъе толаш хиннараш а. Хьалхара моттиг яьккхай «Грозтрубопроводстрой» спортсменаша, шоллагIа хилар «Старогрознефть» НГДУ, кхоалагIа «Грознефть» НГДУ командаш.

Царгара масал эца деза кхыча производственни коллективай футболисташа, дукхагIа теркам тIабахийта беза шоай говзал дегIаккхуларе, нагахьа санна хьалхарча мугIарашкарчарна юкъе хила безам бале.

ТЕННИС

Чаккъьннай истола тIарча теннисах йола республиканский хьалхле яккхара яхьаш. МаIача наьха командашта юкъе толаш хилар «Буревестник» яхача ДСО команда, хIаьта шоллагIа моттиг «Трудовые резервы» яхача спортивни общества спортсменашка кхаьчар, кхоалагIа хилар «Труд» ДСО команда.

Кхалнаьха командех толаш хилар берийн - кагирхойн спортивни школа теннисисташ, иштта кхоалагIа моттиг а спортивни школа шоллагIча команда яьккхар.

ФЕГАРЧА ТРАНСПОРТО ДЕЧА ГIУЛАКХЕХ ПАЙДА ЭЦА!

Грознера дIа мел йолча рейсагIа дIа-хьа баха вергIатта моттигаш я Грозный яхача аэропорте.

Билеташ эца йиш я самолет дIаяхa 1—15 ди хьалха Аэрофлота агентстве г. Грозный, Полежаева ул. 9/32, цу агентства филиалашкера:

г. Назрань — автостанци;
г. Малгобек — автостанци;
г. Гудермес — хьалхе а билеташ доха кассаш;
ст. Орджоникидзевская — гостиница;
ст. Наурская — аэропорт;
ю. Шали — ул. Ленина;
ст. Шелковская — Центральни майда;
ю. Надтеречное — (Лоха-Новре);
ю. Урус-Мартан — юртсовета цIеношка.

Грознера аэропорте дIаххувa № 106 йолча маршрутни автобусо.

ДIадахара ийна ца Iеш юхадахкара а билеташ эца йиш я укхазара, пул совгIа дIа-хьа гIолга пересадка йолаш (кхыча самолеташ тIа хоршаш) кхача пигара моттиг а бронь еле дIачIоагIъю.

Авиабилеташ телефонаца — 2-24-52 — заказ деш а эца йиш я Iуйрийна 9 сахьат даьлча деиз сайрийна 18 сахьат даллалца йолча хана, баккъда 13 сахьат даьлча деиз 14 сахьат даллалца делкъьийна салоIа ха я, шоаттен кIирани деношт болх ца беш да цига.

Самолеташ дIа-хьа лелара расписанех, кхычох шоай ха безам бар хатта мегаргда агентства справочни бюро 2-75-46 телефонагIа, аэропорта справочни бюро гIолла — 2-36-08 — телефонаца.

Грозненски аэропорт. 364026, г. Грозный.

Д'аодоладеннад хьажар

ЦIейна хетаяь...

Укх шера октябрь бетта дIадоладеннад Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо Котало яьккха 40 шу дизара хетадаь доля художественни самодеятельностага хьажар. Цу яхье дика дакъа лоацаш я телевидене а. Цу цIейна хетаяь йола телевизиони фестиваль кийчъеш республика художественни самодеятельноста дикагIа йола номераш харжар дIадоладаьд Нохч - ГIалгIай телевидене а. Эгтара хьалха из хьажар хьадийллар укх деношка Наьсарени Сунженскии районий художественни самодеятельносташа. Цо дика гучадаьккхар из болх малагIча коллективаше биззa а бехктохаме а дIахьу, малагIчар тесса лелабу, къоастадир дикадар а во дар а, малагIа номераш сихъяь кийчъяьй а, кхыдар а.

Цига дакъа лоацаш бар солисташ - иллиалархой, чтецаш, вокально - инструментальни ансамблаш халхареи хоровойи кхалнаьха а маIача наьха а коллективаш.

Республике меттел, цун довзол араьха а дика йовзаш я Наьсарен районни культура Цlен «АССА» яха халхара халкъа ансамбль. Укх яхье а Iалаьмате хоза хеташ тIанийцар жюро а цига гулбеннача наха а цар гайта «Наьсарен лезгинка», «ЖIайрахьара даьнна лоамарой халхар». Цу халхараша цIаьнхаза а гучадаьккхар диканца йоакхаш йола шоай цIи лораеш наьсархой хьабоагIаш хилар. Дика халхар дар город Назранерча городской ДК-рча «Таргим» яхача халхара ансамбло кийчдаь «ГIалгIай фольклорий халхар» а. Иштта говза кхоллам болаш йола коллективаш я Ассински станицера кхалнаьха а маIача наьха а казачий хораш.

Къаьстта безам тIаоэаш, ланза профессионализм болаш дар цар дIаьаьна «Наьнъа тIа гIолла дом гIеттаб», «ЦIенча вра», «Соловушка» яха эрсийн «Комарикаш» яха казакий беламеи иллеш».

Цу хьажаре яр Сунженски а Наьсарен а районашкара массехк вокально - инструментальни ансамблаш. Дика яр царех цхьаьрий репертуар. Цуна юкъе дар халкъа а цIи хеза боккхаш болча советски композиторий а иллеш.

Тайп - тайпара дика номераш гайтар Серноводскерча, Карабулакерча, Сунженски РДК-рча художественни самодеятельноста доакъашхоша а.

Цу хьажаре жюрес къоастаь дикагIа йола коллективаш, къаьст - къаьстта бола исполнителаш бIаргагургба телевизиони фестивале.

А. БЕК.

РЕЖИССЕРА ГОВЗАЛ ЛАККХЪЕШ

Любительски драматически коллективай агитбригадайи кулгалхой говзал лаккхъяра школа а хинна дIаоттай Еррироссийски театральни общества Нохч - ГIалгIай отделене вIашагIъелла лаьрхха йола республикански семинар.

Халкъа сценически коллективашца дагIвуал ВТО халкъа театрай кабинета режиссер - консультант вола Новский Лев Александрович. Занятешка дувц любительски театр хьадарах, самодеятельни артиста торонех, кхыдарех.

Цу семинаре дакъа лоацаш ба Грознерча а республикан районашкарча а профессиональни доацача театрай режиссераш.

М. КАТЫШЕВА.

КХЫЧАРНА ТАРА ЙОАЦА ГОРОД

Ханага диллача Шауляй къаьна город я. 1986 шера цо белгалдоаккхаргда шийн 750 шу дизар. Де хIана дац, шийрача памятникех хIама йоцаш ухаза, хIаьта тIемо дIа-хьа тейсар города шийн тайпара куц гойташ хинна цхьан хана долаш хиннараш а.

Цхьайтта шу хьалха города хьалха хинна шийн тайпара куц юхаоттаде дагадехар Литовски ССР художественни институт чакхъаьккхача дизайнера В. Пуронаса. Цу гIулакха юкъебаьхкар из санна къонабараш, витузнасташ, художникаш, металла а дахчанна а обработка яра специалисташ. Кlезиг - дукха а города историца дувзалуш дола хIамаш белгаде а уж системе яха а болабелар. Городе бIаргаго даьлар цIеной фасадаш тIара дега сурташ. Цу гIулакха пайда ийцар цхьан хана хиннача кораьчa шиpача канищех (кепах). «Ретро» хьисапе кийчъяьй «Райде» яха городской типографи, «Валериана» яха аптека. ЗIаьнгача кевара дола кердадараш да: драматически театра хьалхашка моттиг а лаьна дIаоттаи «хIама довзара тIера вола гражданин».

Цунна чIоагIа раьза ба городе баха нах, къаьстта бераш. Царна аьнна кийчъяь а берий тикай витринаш, хьаьй ловзара йола вай ханара майдаш.

Города «Косметика» кинцатор волча Шауляй керттерча художника Вилюс Пронаса йоах,—цхьатерра сибат долаш ши саг хилац, иштта мара хила езац городаш а. Тха Шауляй — йоккха город яц, бIаь эзар совгIа саг мара вахац укхаза. Со тешаш ва провинциальни город а хоза стандартни йоацаш хила торо хилара.

СУРТА ТIА: стандартагIа хьаьтъеш йолча города районашка а зIаьнгача архитектурай форма юкъейоаларагIа шийн тайпара бIарг хьоаста «кIаьда» сурт а оттадеша я. Цу деша дола масал да Шауляй яхача городе хьалхаьь керда берий майданг.

Б. КАВАШКИНА сурт. ТАСС фотохроника.

•IИЛМАИ ТЕХНИКАИ ГОРИЗОНТАШ

КОСМИЧЕСКИ РАДИОТРАССАЙ ТАХАНЕИ КХОАНЕИ

Уйла елаш: Полярни гонал гаьнна араьхьа, цхьаналхьа Челюскина мыса тIа, цига Iа доаккхаш бараш телевизора чугIолла Москвера еча бос боача передачага хьожаш ба. Футбольни майда тIа чIоагIа къовсам латт, хIаьта уккхаза, маIарел араьхьа, хьекхаш дарз да, гIайла узамаш деш я буьзама спутника тIарча хьожаяь йола антенна. Из я болх беш йола «Экран» яха космически система, из бахьан долаш йиш хул СССР тIехьайнсачен эгтара гаьнагIарчен районашка бахача наьха телевиденега хьежа.

Из шерра хеталуш дале а, цига яц тIамача антеннай йоккхий параболоидаш, хIанзарча магнитоло лоацачул кIеззига йоккхагIа моттиг мара лаьнц лаьттарча аппаратура, хIаьта болх байт цунга, моаллагIьар санна йолча, автомобильни аккумуляторо. Специалиста аргда, уккхаза гIулахь «чоалхане инверси» оалачох латт: аппаратура доккхагIа дола дакъа буззама спутника борта тIа дIанийсде вIаштIехьдаьннад, из низ болча передатчикашца Iалаш а яь, хIаьта лаьттара дакъа ма хулла чоалхане доацаш а даь. Микроэлектрониках пайда эцаро йиш хилийтай аппаратура боарами дозали, космосерчун санна, иштта лаьттарчун а. КIеззигле устройство тешаме хилар лаккдеи энерги кIеззигьеи, аппаратурана еча управленена автоматизаци е а нуйна эша гIулахь кIеззигде а.

«Экран» яхача бувзама спутникий кердача ноахалга хьежяна да лаьттарча аппаратура керда ноахал а. Лаьттан тIарча сигнала боарам а. Лаьттан тIарча сигнала боарам дакха хиларо йиш хилийтай хьатIазцара ах саьлта моллагIча моттиге дIаоттае йиш йолча чоалхане а мальха еза а йоацача антеннех «таьхIей каналах» пайда ийбе. Индивидуальни пайда ийбара станцеел совгIа, «Экрана» дезала чуйоагIа «Экран-КР-1» а «Экран-КР-10» а яха коллективно тIанийра станцеш. Цар тIанйю спутника тIара йоагIа сигнал, из хувц, иннал 1 е 10 ваттага кхоачабеш совбоаккх, дIателача антеннаца телевизиони 12 каналах цхьаннена чуйолла излучени ю. Цу станцешка болх булургба иштта кабельни сета тIа а, гаьннача районашка бахача нахага йиш хулийт, Москвера йоагIача передачашка столице бахараша санна цIена бIарга а гуш хьежа.

Шоай передатчикаш а йолаш йолча городаштен йоккхийта поселкаштен оттаьй «Экран-КРП» яха станци. Цо шин антенна тIаьц космосера йоагIа станци, ажма ретрансляши яра пайда ийбу моттигерча телецентра передатчикахи антеннахи. Тешшамеча тIаэцама зона шерлу из хIама деш хилча 30 а совгIа а километрга кхоачаш. Нагахьа санна эшаш хуле, «Экран-КРП» болх булургба автономни ретранслятор хинна а, шин передатчикахи передающи антеннахи пайда а ийбеш. Из станци чIоагIа тешаме я: нагахьа отказ дича, из геттара кIеззига хулаш хIама да, автоматика цу минута болх бе йолайолийтаргьа резерви зIанарам.

Эргашлаш тоалу «Горизонт» яхача спутникех пайда ийбеш йола «Москва» яха космически система а. «Москва-КРП» яха керда лаьттан тIара станцеш шозза зIамагIа я, болх бе йолайолийташ регулировани е езац цун аппаратурина — дIачуйоллаше болх бе йолалу из. Цу станцешка болх булургба моттигерча телецентраца цхьаи е малхбоалеи - е малхбузеневропейски стандарта 12 каналах цхьанне бос бола программа тIаэца а дIалла а лаьрхIача автономни ретранслятора хьесапе.

«Интерспутник» яхача спутникови бувзама дунен халкъашта юкъерча системана хьаьй «Лотос» яха керда тIанйю-дIателa станци. «Горизонт» яхача геостационни спутникашна гIолла болх беш йолча, 12 метр диаметр йола тIанйеча антеннаца Iалашъьча цу станце лоаттабу телефонни телеграфни бувзам, хIаьта иштта радиои телевизиони программаш хувцалта Iалаш а ду. Из латт шийх йоаллаш аппаратура чуйола шиъ контейнер а йолаш йолча вIаштIара ца даьча цIенойна. ХIаьта еррига аппаратура бокъонца эшача таьлгIенашта тIанийсье йиш я заводской хьалашка, хIаьта монтаж еш керда регулировани е а езац.

Теле а радио а программаел совгIа, бувзама спутникашка гIолла дIател тахан иштта телефонни, телеграфни, факсимильни, телекодови информаци. «Орбита», «Москва», «Экран» яха космически системаш хилар бахьан долаш вай планета тIа бахарех 90 процент болча наьха йиш я хьалхара еррисоюзни программа хан-ханашхьа тIанйе, хIаьта шоллагIа программа тIаэцалу нах 70 процент гаргга ба. ЛерхIаш да, бIаьшаре чакхйоадаш СССР беш болча итт хоамах ворх! космосе гIолла хургба аьнна.

Владимир ВИНОГРАДОВ, технически Iилмай кандидат. (АПН).

ТЕЛЕВИДЕНИ

8 ДЕКАБРЬ
II ПРОГРАММА

17.05 — «Адъютант его превосходительства». Художественни фильм. 4-гIа сери.
18.15 — «Вай беш Iана замалаьъа». Специалиста хьехамаш.
18.30 — «Дисциплина — толама лаьа» (нохчий меттала).
19.00 — «Нохч - ГIалгIайчен ди».
19.30 — «Шуи наьхатен». Концерт (нохчий меттала).

9 ДЕКАБРЬ
II ПРОГРАММА

16.25 — «Адъютант его превосходительства». Художественни фильм. 5-гIа сери.
17.35 — «Лаьтта лелаверий декабрьсий йоаххонаш». Юртбоахама обзорни.
17.50 — Киножурнал.
18.00 — «Халкъа иллаш» (нохчий меттала).
18.35 — «Нохч - ГIалгIайчен ди».
18.55 — Идеологически балха практикацара. «Гражданин шиво».
19.25 — «Юртара безам» (гIалгIай меттала).

РАДИО

8 ДЕКАБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
6.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
6.23 — «Сердало» газета обзор.
6.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
6.33 — Передачай программа (гIалгIай меттала).
6.35 — Реклама (эрсий меттала).
6.40 — «Дега хьехамагIа» яха радиовыпуски (гIалгIай меттала).
11.15 — «Ньамзья ду районни радиос!» Ачкой-Мартанера передача (эрсий меттала).
11.30 — «Дезала професси» (нохчий меттала).
11.45 — «ЛЧ-24» болх ба йолалуш я». Репортаж (эрсий меттала).
15.15 — «Моттигерча композиторий произведенеш (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — «ДоттагIий оазаш» (эрсий меттала).
17.31 — Халкъа муамаш (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш гIалгIай меттала).
18.30 — «Юрт: гIулакхаши проблемаши» (гIалгIай меттала).
18.40 — «Унахцlене» яха радиожурнал (нохчий меттала).

9 ДЕКАБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
6.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
6.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
6.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
6.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
6.36 — Даьхнах дола иллеш (эрсий меттала).
11.15 — «Сай а хоастам а къахьегамга хьежжа» (гIалгIай меттала).
11.30 — «Керда илли довзийтала» (нохчий меттала).
11.45 — «Минеральни моттигерен удобренеш — кхашина». Корреспонденци (нохчий меттала).
15.15 — «Поэза минуте» (гIалгIай меттала).
15.35 — Реклама (эрсий меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — КПСС ЦК июньски (1983 шера) Пленума решенеш — вахаре! «Клуб и юртарча массово - политически балха центр». Корреспонденци (гIалгIай меттала).
17.31 — «Ше сийгаш» (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш гIалгIай меттала).
18.30 — «Техника ийчох мугIаре» (эрсий меттала).
18.40 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (нохчий меттала).

Хаоттам

Тахан республике гIоллеи Грозней кунцалуш морхаш а йолаш, йовчан а йоацыш, Iуйрийна дохк а доаллаш, ша билла а йолаш, малхбоалехьара секунде 0—5 метр чIоагIа мух а хьенхаш хилеи фегара температура республике 0—5, Грозне 5—10 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, юкъ-юкъе йовчан а йолаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, тайп - тайпарча оагIонашкахьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьенхаш хилеи фегара температура буйсана 2—7 градус шелали дийнахьа 0—5 градус йIовхали йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 82. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктоххама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-85-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехаташ — 2-85-64; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 82. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-85-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттен деношка

СФ05424. «Грозненский рабочий» издательства типографи. Маяковске, 82. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 82. Заказ 5803.

Грозныйрчу радиотехнически заводе динагIа йола монтажница лоархIаш я Лиигрин Тамара. Шийн сменин нормаш 115—120 процент кхоачашъю цо. Тамаре хьанала къахьегам беллалбоккхаш тайнна совгIаташ, сийлен грамоташ дукха я.

СУРТА ТIА: Лиигрин Тамара радиоаппаратуре монтаж еш я.

В. ЮНДЕВИЧА сурт.

МИШТА КХОАЧАЩДУ ДЕКХАРАШ

ШОАЙ ДЕША ДАЙ БОЛАШ...

Медицински инструментий Гудермесски завода 100 гаргга волчу хьалха латтача болхлочо 7 ноябрь тIаккхочаш чакхъьккхар кхаь шера задани, хIаьта виъ саго кхаьхьег 1985 шера чотагIа. Уж ба аьшкапхьар Гладкий Алексей, полировщица Веляева Валя, слесараш Музаев Баудин, Фокинов Владимир.

Завода коллективо толамс кхоачашъю пятилетка кхоалагIча шера плани тIайица декхараш. Бригадин подрядагIа форма юкъейоалаяьчул тIехьагIа заводе дика дукха хувцамаш хиннад. Лакхденнад технико-экономически хьонхамаш къаьстта ших шера.

Шу доладелча денз хаддаза лакхагIа хул продукци арахецарен маьхалъликкхарен хьокхамаш, лакхлуш хьалхагIа къахьегама оасарле. Болх дика бу слесарию механически цехо Гериев Хас-Мохьмада, Махцаев Кахира, Кобелев Вячеслава кулгалдеча бригадаша, кхычар. Царзадинеш кхоачаш ца еш, дукхаддаза тIехкхоачашъю планаш тIайица декхараш. Цар цхьайтта бетта задани 110 процент кхоачашйир.

Бакъда, массане а бац мишта болх дика. ТIехьаюса бригадаш а я. Масала, Толстокорова Лидияс, Арцуев Асламбека, Курина Ципас кулгалдераш. Цар кхоачашдац социалистически декхараш. Цу бригадашка ба балха хьабахка тIехьабуса, прогулаш ю нах. Моттигаш хул корта бохабу малар мекна балха ухараш нийслуш а.

Заводе я транспортни участок. Цига болх бераш керттерча даькъе шофераш ба. Цар болх дика бу. Шоай декхараш дика кхоачашду шофераша Загалдуев Ахьмада, Алсултанов Лемас, Исаев Исхьакха, Болотханов Iаббаса, кхычар. Цар массаза а кхом бу бензина, резина. Цар массане а 150 эзар километр совгIа ниъ баьб капитальни ремонт ца еш.

Бакъда, болаш ба планови кхача хана гараже ремонте хулаш, корта бохабу маларш мелаш бола шофераш а. Масала, Аблавов Хьабитула, Хайдаев Лема, Отарбиев Паурдин, Тушуев Iиса. Уж санна болча наха моттиг хила ягIац заводе.

Уж кхоачамбоацараш долхаше а завода коллективо 11 бетта задани продукци арахецара хьакъехьа 101,2 процентя из кхьалгъяхкхаре даьккъе 101,8 процентя кхоачашъяй. ПланагIа лийрхIа чул 1,5 процент лукхагIа лакхйир къахьегама оасарле. Кхаь квартале вIаштта городе предприятешта юкъерча социалистически кхье хьалхарча моттиге я завода коллектив. «ХIаьта республика промышленни предприятешта юкъе — кхоалагIа моттиг. КПСС горкома, горисполкома, ВЛКСМ горкома карара кара тела Цlе байрах дIа ца хедаш лоаттаю.

Н. БОРИСОВ,
тха штате воаца корр.

Хиш дехкача лаьттаех дукхагIа пайда эца

Iуйрийна бархIлагIча сахьатах ах даьнадеце а АМООС яхача управлене хьачуволаш йола ши шийн даьшна хьежаш хул. Управлене уйче чу дIачуваьлча дагадох «дикача даь лостам болаш хул яIа» яхаш дола кхьаьна кица. Цига хоза яйчъаь ухна стендаш, графикаш, латтIа доздоагIаш йола из цIена моттиг бIаргайча, цу тайпара лостам болаш йола дукха учреждениш дагайоханза ядац. «Керттера инженер», «Керттера бухгалтер», «Кадрай отдел» яха йоазош тIадоахи наIараштa. Со цига яхаяр цу управлене начальникаца Абадиев Ахьмада Iийсайца къамаьл де безам болаш.

Цуига хьежа езаш кхланзар: каналага хьажа араваьлехьа шийн кабинете вагIача Iийсайна тIаиийсъелар со.

— Мел ха я Iа укхала болх бу? Хьай мелиоратора профессех эггара дукхагIа малагIа еза хьона? — хетт аз Абадиевга, дIа-юха хаттараш даь тхоаш даьлча.

— Геттара сиха дIайода ха. Мелиораце аз болх бу вурийтта шу дIададахад, сона дохий а ца хоиш, — дIадоладир во шийн къамаьл. Гуш дар шийх лаьца дувца из безам болаш воацилга. ХIаьта а са дехара кхоп луш уйлангахьа а ваха дIахо аьлар:

— Мелиоратора болх безаш ца хилча ихлал ха йоаккхаш укх управленева кулгал дулалургдацар сога. Укх кабинете сатийна воагIалац со хьалхагIа ваха а ваха каналача гIолла хий Iо мишта ух ца хьежача, гидротехнически сооруженеш талханза йий ца къоастадича. Хи тIадамаш юкъедолча фейл чам ца биача. ХIара дийнахьа ишта канал долча гIолла го баккхар сай керттера декхар лоархIа.

— Цхьаболча газет дешархошта хоаш хургдац АМООС яхар фу доз да. Цох лаьца дувцал вайна? — юха а хет аз Iийсайге.

— Межреспубликански хиш дехка Алхан - Чуртски система я из. АМООС хьаль яьй Пхоч - ГIалгIайн Къулбаседа - ХIирийн республикаш 1929—1939 шерашка. Цунна кулгадеш я иъ эксплуатационни участок чуйоагIаш йола а управлени. 210 эзар гектар лаьттана хий дIахкачийта а, 20,3 эзар гектара тIа хий далла а вIаштIехьдоалийташ я из боккха дорхIам болаш йола гидротехнически сооруженеш. Цу шин республика 28 боахама, канал Iодоагlача юхе ядача нах бахача юрташта, промышленни предприятешта хий лу АМООС-а. 275 километр да канал дIоахала.

Мишта кхоачашду АМООС-а коллективо тIайица социалистически декхараш?

— КПСС XXVI съезда, цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеш толаме кхоачашъяра Ассиновски гидроузлаи оросительни системая эксплуатаци еш йола коллектив социалистически кхье а ехаш, декхараш тIайийад оаха. Царех да тайп-тайпара лаьттан культураш хьалхеяра а кхы поакъостал дара а Назрановски района совхозашта шефство деланр. Ишта, тхоай низ дIа ма кхоача хиш декхаш долча лаьтташка хьувкъам лакха болаш культураш хьалхеяра новкъостал даьд оаха «Назрановский» совхозa.

Кхоачамбоацараш а да тха балха юкъе. Цхьайола гаьнара участкаш мелаш долча хица Iелашъе вIаштIехьдаьннадац коллектива. Цу гIуланаш а оарцагIдаьннед тхо. Малгобекски районе хьалъеш латт 300 гектар лаьтта дIалоаш йола хий лоаттаду моттиг. Из кастта эксплуатаце дIалуьлла сихде дезаш да. Во лел тха гIулакхаш дюкераштa капитальни ремонт яра а. Из проблема я дIаяккха гIерташ къахьегаш я АМООС-а коллектив. Шин дахчан дюкерашта мелта цхьа металлически № 7 йола дюкер яьй 7 миллион сом мах а болаш. Укх шера массехк даьхой будманита электрификаци яьй. Цхьабарашта хеталу, доккха нахал хьалдаь даьккхача гIулакх доалаш санна. Из бакъдац. Чакхдаха деза балхаш дукха да. Массехана тIаьхьоям лоаттабо безаш а хул хий харцахьа дIаца ахийтара, хиш декхаш долча боахамашка бехкаш ца дахийтара. Цу декхарех тха коллектив дика лоархIаю.

М. МУРЗАБЕКОВА.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Польски Халкъа Республика текстильни промышленноста — мехка къахьегIдолча халкъа боахама даькъо арахецаш йола продукци дукхагIа хулаш йоагIа. Цу даькъе хьалхарча моттиге йолаш хьайоагIа Лодзь яхача городера «Полания» яхача фабрика коллектив. Цо доаш декхад укх шера кхаь эзар тоннал тIех кашпольни аьхииг арахеца. Цу предприяте продукци дIайода мехки чурча эшараш а, кхтта социалистически мехкашка экспортагIа а.

СУРТА ТIА: предприяте [illegible]

ЦАФ—ТАСС фотохроника.

СЕНАХ ЯЗДУ ДУНЕН ТIАРЧА ГАЗЕТАША

Малхбузенарча капиталисташ мехкашкара дошлаш дуьй газетах хетар юкъерча боарале йола керда американски ядерни ракеташ Малхбузен Европе дIаоттае йолаяра хетаь Москве хиннача пресс-конференцех. Газеташа белгалдоах, уйла ца еш даьча цу хIамо Женевере переговораш дIахо елга дохадаьлга, хIаьта США а НАТО цхьадола мехкаш а Европера НАТО а Варшавски Договора организаце а тIема низаш, цу даькъе ядерни а дараш долаш, совгIа-ашаш дукха хIама доадаш кхьатарра хилар дIадаккха гIерталга шеко йоацдаш хьахьекха хилар. Терказ тIаберзабу, шийн мехка а социалистически содружества мехкий а кхерамзало тешшаме лоараe советски халкъ нигит даь долга пресс-конференцие дIакхайкадаь хилара.

Японски «Иомиуре» язду, пресс-конференце шин дагара доацаш хьаьхлар цу хьакъехьа ала доагIар, американски ракеташ дIаоттайой а Европе ядерни герзашта доазув оттадара хетаь переговораш дIахо хидарех йола Малхбузен «оптимизм» юхе хIама ца юташ дIаьлийкхар, яхаш.

Вашингтоно дуцарча тара а доацаш, белгалдоакхх французски «Юманите», официальни советски викалаша тешавеш хьагойтар гаьна кхетар юкъерча боараме йола керда американски ядерни ракеташ дIауттае йолаялара Европера хьал овлая тIара хувцадеила хилар. 24 ноябре Ю. В. Андропова яьча Заявление тIа оттаь СССР позици йоашхаш цар даьча къамаьлаца, язду газето, шаьра хьахьоих Малхбузен Европе американски ракеташ дIаоттае йолаилехьа хиннача НАТО мехкаш юхатIадоагIе, хIалзара хьал хувцадала йиш я, аьнна хеташ СССР йолга.

Газеташа шерра ювцаш я Ливане США-е яьча керла агрессе хьакъехьа ТАСС яь заявлени. «СССР-о, — язду «Вашингтон посто», — ВIашагIкхийттача Штаташна дIахайтад Сирена дукхьала леладеча агрессивни гIуланкхаша Гаргарча Малхбоаленерча, хIаьта алхха цу майоне хиина а ца Iеш машара цIенхаштта кхерам тIатоссилга».

«Ливане американски тIема-фетарча низаша яь рейд IарбийI мехкаша чIоагIа харцахьа даь хIама лаьрхIалга, хIаьта цIенхаштта йола заявленеш кхьметтел малхбузенца оагIув бехкача пачхьалкхенашъ а яьлга», белгал а даьккха. Лондонски «Гардиана» редакционни статьях тIа йоах, «малхбузен-европейцийн хьаштaша дIадеххача тайпара дац массанахьа а массе хана а США политика дер делга». Японски «Асахе» Рейгана администраци тIаьхьех «Ливане» тIема низаца чутIертадга юхасоцадара».

Юртбоахама политика дешаш а ЕЭС бюджет а ювцача хана «Юкъарча рынкана» чудоагIача пачхьалкхенашта а правительствашта а керте латтарий сообщества европейски совета Афины яхача городе болх беча сессе гIулакхаш вIаштIехь ца хиларах хоам бу газеташа. Лондонски «Файнэншл таймса» язду, сессе заседание Франце президента Ф. Миттерана «иттнена» чубоагIарий «сабар тохкаш я», аьшна Англех бехк баккхарах. ВIашагIкхетаре эггарча хьалах дувцаш парижски «Котидьен де пари» яхача газето белгалдоакхх: «Лоатахой чотагIа шийн проблемаш къоастае гIерт хIаравар».

(ТАСС, 6 декабрь).

Еррига континенташкара

ПРАГА. Укхаз чакхъьннай ЧССР эскара гIо дара (СВАЗАРМ) союза 7-гIа съезд. Съезда балха юкъе дакъа лаьцар Советски Союзера яр а йолаш, 13 мехкарча делегаце.

Шийн лоIамагIа йолча, 1 миллионал совгIа car юкъевоагIача цу оборонно - патриотически организаце лакхерча форума делегаташа дийцар мехкарча кагирхошта патриотически а интернациональни а кхетам балара декхараш, хьатIайоагIача хан юкъа де дезараш белгалдаьхар.

ХЕЛЬСИНКИ. Мехка массови общественни организацех цхьанне — «Финлянди — Советски Союз» яхача общества XIII съездо шийн болх чакхбаьккхаб укхаза. Цун балха юкъе дакъа лаьцар 700 делегата, хIаьта ишта Советски Союзерча, Болгарерча, ГДР-ча, Чехословакерча, Францерча, Италерча, Норвегерча, Данерча, Швецерча хьаьшаша.

Съездо общества баьча балха итогаш йир, 1984—1987 шерашка бергболча балха программа чIоагIйир, Советски Союзаи Финляндеи юкъера динача ловзахой гIуллакхаш леладелга массе а оагIорахьара дегIадоаладара, машар лорабера тIехьарча къовсаме шиина а мехка нехаш оарцагIдахара керттера терказ тIа а бохийтташ.

«Финлянди — Советски Союз» яхача общества сийлен председателалла съездо хержар Финлянде президент М. Койвисто, дийхача дешаех цхьайола резолюцаш тIайийцар. Общества председателалла юха а хержар М. Миеттунен.

АЛЖИР. «СССР йовзий шоана?» яхача традиционни конкурса итогаш юй АНДР столицерча советски культурни центре. ПрискерIашта юкъе ба алжирски болхлой, гIулакхера нах, студенташ, дешархой. Советий Мехка исторех, цо чакхбоахача араяьрча политически наькъах, советски IарбийI экономически вIашин цхьана леладеча гIулакхий хьакъехьа тийниача хаттарашта нийса жоп делар цар.

— Октябрьски революци котъаьннача тIехьагIа дIадахача шерашка советски халкъо шийн мехка хьаьнй низ бола экономика, хIаьта машара тIехьара политика леладарах дуней тIа доккха сий а даьккхад, — аьлар конкурсе котваьннача, столични университета историе преподавателя Али Алилата. — IарбийI халкъий мехкаша, цу даькъе Алжиро а, — белгалдаьккхар цо, — лакха мах бу Советски Союзо империализмана а сионизмана а духьалара къаман - кортамукъален къовсам хьаллоацаш хилара, социально - экономически дегIаахара даьнъе гIо деш хилара.

НЬЮ-ЙОРК. Ядерни герза тохкамаш дар соцаделга а из дIадоккха ца дар а Рейгана администрацегара дIадийхар Сент - Луисе (штат Миссури) чакхъьннача тIема духьаларча ниьлатIча йьаман юкъарча конференце хиннача 600 гаргга делегата.

ТIема духьаларча болама юкъе дакъа лоацараша, белгалдоаккх массане къоабалъяьча резолюце тIа, дIахо йодача хана а шоашта могар дергда США ядерни арсеналаш кIезигьяра хьакъехьара решени тIаьцийтара.

Малхбузен Европе керда американски ядерни ракеташ дIаоттаяра шоаш духьала болга дIакхайкадир форума делегаташа. Конференце тIайийцача къаьсттача резолюце «Першинг-2», тиъамаш дола ракеташ дIа ца оттаеш соцаярал совгIа, дIадел европейски континента тIа дIайинхьа ракеташ кхы хьем боацаш цигара яхаяхьилта. Ядерни герзашта доазув оттадара тIехьарча кампанена юкъе дакъа лоацараштa хетачох, Малхбузен Европе американски ракеташ дIаоттаяро хувц европейски континента тIара хьал, ядерни тIом хьера кхерам наьха санна бокхагIа а хулийт, йоах резолюце тIа.

ТОКИО. «Поющие голоса Японии» яха болам хьахиина 35 шу дизара укхаза «Ото тайикуман» яхача мале хиннача концертах - митингах дуннхача наха дакъа лоаца тIема духьалара бокъонца йола манифестаци хилар. Японски къахьегамхой цу прогрессивни организаце машара, демократически хувцамаш дара тIехьа къовсам лоаттабу. Японо - американски тIема даькъе вIаши цхьана леладу гIуланкхаш шердара Японо правительства леладеча политикана шоаш чIоагIа духьала хилар дIакхайкадир митинге хиннача итт эзар совгIа саго.

Концерт чакхдоаллаш массане а лькхар «Цlена сигалe эш тхона» яха оратори, Хиросима а Нагасаке а хиина турркI кхы ца хилийтара тIаьхьех цо.

АНТАНАНАРИВУ. Мадагаскар Демократически Республика а Советски Союза а массови информаце средстваштa юкъера бувзамаш дIахо а шердара ше тIехьа хилар хьакхайкадер ДРМ информаце, идеологически ориентаце, кооперативни министра Бруно Ракутуманус. Укхаза ена йола СССР журналистий Союза делегаци ше тIаэцаш цо аьлар, шин мехка кепайоазон, телевидене, радио болхлой бувзамаш шердар республике беш болга идеологически балха боарам айбара боккхача лоархIаме да.

Цу тайпара вIаши цхьана гIулакхаш леладар, белгалдаьккхар цо, халкъий кхерамале IалашЪяра чакхдоахача юкъарча гIулакхашта а лоархIаме да, аьнна...

(ТАСС, 5 декабрь).

«КЕГАР ЦА ХИЛИЙТА...»

БОККЪОНЦА йола кулгалхо, оалаш ма хиллара, дIаккхайдачара «дьаэца» кораворгIаш хилац. МоллагIа йола талант сенна, атта нийслац из. ХIана аьлча, боахама доал де, некаца фу дувца деза хар — из искусство кинна ца Iеш, бIарча Iилма а доландь. Кулгалхочо кIоаргга кхетаденза а дергдоецаш. ТIаккха мара вIаштIехьдергдац цун цьаиназьа а кегар ца хилийта, массанахьа бIарг дIакхача, болх беча наьха толашагIйола оамалаш: хьинар, массе хIамах дог лезаш хилар кьагучадахе, хозача дешаца, эшшача носкъостал дарца наькa дог ураоттеде, гIалат ваьнначоа къехар де, доагIар цIенхаштта хьадеха.

Лоацца аьлча, хьоаста а чохкевой а «ма нийса а доагIаш а де цо даьр» гонахьарчар аргдолаш хила деза кулгалхочо мел дер. Цунна уллув болх бечарна тIаккха атта, боахама пайдена, цунна шийна сийлехьа да.

Вахача - лелача моллагIа хIама нийсделча эшар дак шоаш болх беча совхозе а цун директор волча ца бакача, кхы миначахьа гIоргба нах! Ишта венача сагеца, цо тIадена гIулекх де вIаштIоьа ца довле а, къаьстта Iимерза, здел долаш хиланза варгвац кулгалхо. ДоагIар саббаре шийга дIааьлча кхетаргвоацеш атта саг нийслургвац. Нагахьа санна, шийн де йиш яр директора дергдолга из хоеш хилча, хIаьта а.

ГIулакх кхыча тайпара хилча, кегар ца «хилийта веле», кулгалхочо кхы а бокхагIа бар бе терлу. «Сагопшинский» яхача совхозе директора Белхарова Макшерипа баьр сенна...

...БоагIа мах дIа а эдаш ах кубометр ардакхаштa совхоза кое фаттан хьакийта болхо эзаш директор волча ваха хилаш Долаковера Солтукиев Чабаиха Зайндн. Директор волча чубеза безам болаш дукха нах а хинна, секретарега дIачуяьийтай цо ше даначa гIулакхах йола заявлени. Дика хь аьнначул тIехьагIа укханга эьеннача заявлене тIа М. Белхароева йиллар ниэ: «Боаьо лац. Кегар ца хилийтар духьа». Ишта дохадир тIемех къахьегамон ветерана дог.

Укхаза зIаммига сабар а даь, кIезиг-дукха уйла ергьа вай, газет дешараш. МалагIа «кегар» ба директор «ца хилийта» гIертар? Цуига шийга цох ца дувцийте, шо ца кхетар кхер тхо.

— Городе дукха моттигаш я ардакхашта фаттан хьакийта, совхозе из ца вечe а. Тха кое дукха кьу я. Хьанна хоа ах кубометр яхаш хьаленача цо мел массел аргйоамкх...

Ладуьгlал оаш, хьанигIа по-рaиу директор. Из ца теиар ца шеэзтье наиь шу кьайка Советски Эскаре гIулакх де а ваха. Сайлахь-боккхача Даймехка тIема Iазапех чекхваьна, цу совхозера пенсе вахар.

— Со варгвац совхоза хьу кера ца йича, — кьарлац директор.

— Ветерано дага Iайза лер мал йоаиза чоа я хай хьона!— кетт оаха.

— Цига гIалат ваьнна шие тарлу со...

— Шийна халкхетар даьдеза а, саг-м сиха ма воеталой. Нагахьа санна хьо бехказа воале, Iа цунца хздий къамаьл дой. Из мукъагIа хIама декар Iе!

— Солтукиев со волча кхы юхавензар...

ЛЕЛАДОЙ-ХЬОГI директора кадрашцара гIулакх ништа? Цуина жоп деларе юха а З. Солтукиевгара хьадолалургда вай. Дега ноекъа а долаш дувц цо:

— СовгIанчара совхоз вIашагIъелла дена цига ма тIа хиннаа со. ТIхьаь пиъ шера совгIа болх баьчуя тIехьагIа пенсе а вахав. Цуя тIехьагIа а укхаза сай болх бе шар со. Профсоюзи отпускаш а хинна юкъвоча совхоза директор дуьхалкьлар сона, пенсионераш безац тхоиа, аьнна. Совхоза профсоюзи организаци деча решенагIа, со бахи боацаш болх ца беш лелараж 38 туман воIрI сона хьо а нуш, сай болаш юхатIаеззар со. Доаца баьхенаш а юхтта-юзбисараш совхозе профсоюзи комитетон къахьегамца дуьзадамнача къовсамашта йолча комиссен юхаметтаоттабьаб.

Тхо-м дахац ун беррагаш дика болхлой ба ала. Царна юкъе цхьабараш хила тарлу вошшта тIадиала декхар дика кхоечаш ца деш, тьешдало, балхара дIабеза безам а. Балхара ше дIавоаккха саг профсоюза комитетага доттаи. Совхоза болх беш вола юристоца договораш, законагIа доагIача тайпара ваккха веза кулганхочо. ТIаккха из гIалат а варгвац. Цхьаннага хаттам а боцаш, «аз даьр да деррига закон» аьнна хетаи шийча верцаьа да. Кхы вIаьна деца а. Зара дIабаьхача чаьа дIадениа ахча. Цуя совгIа, профсоюзо, боахаме кулгалхочо къестадаьча дешаьата тIаьхьенам лоаттабе а декхар да цун. Городе прокурореце Г. Д. Молозинца оаха къамаьл деш гучадаьлар «Сагопшинский» совхозе къахьегама закон телхадарах цун кулгалхо бекхтоекеме озера прокуратуро даь хIама доацилга. Бакъда, прокурора укхаза болх бу дукха за ц. Из мишта дале а, прокуратурана бехк тIеребелец...

ДIазо оьзо дуьцурга «негарэ» хургбоацаш «Сагопшинский» совхоза директора болхаш мишта лелабу. Цхьан дешица аьлча, геттара во лелабу. Цу хьаьшаьа массехк мехкан доаладергде оаха. 1982 шу 719 эзар сом зе деш чакхдаьккхар совхозо. Къаьстта вочу хьал тIа дар хьайбай боахамера гIулакхаш. Из баьхьан долаш совхозе директора строги выговор йир. ХIаьта укх шера совхозо кхоачашъяьяц ноксеш, генараш, влет чудара планаш.

Директора указенагIа 3912 сома маьха фиктивни наряд оттаьй шпалера бIаагIий юйчдаьд, аьнна. Ставропольски края «Турисад» яхача племоацеовхозера М. Белхароева ицаб ши эзар дикача фуз бола устагIа, хIаранеэ 75 сом а телаш. Уж хьадоаладаь бутт боаллаше, директора кулг яздаьча актагIа уж совхозе кIал кхинкараш санна да, аьнна дIаьздаьд. Из баьхьан долаш 182 эзар сома зе тиннад боахама. Совхоза учете юкъе ца хьош дитад 9,6 гектара тIа дIадийна беьцадаараш, цу даькъе 8 гектара тIара зозеш а болаш. ХIаьта, укх шера кьайладехьа леладаьд 42 гектара тIа дIадийна генараш.

Редакце каьхат денадар

Бакъда, З. Солтукиев бIаргавайча, цун кулгаш, дешн балха даьхна кулгаш шийча М. Белхароева даьчоэаь хийттар тхона.

СОВХОЗЕ болх беча некеце кулгалхочо леладу «заделе» гойташ да цхьаькха а. Цхьан же отарашка леттача аьла аргIах цIи яьнача бахе хиннеб дукха за йоацеш совхоза болхлой. ЦIи яьнна аргIа ца доагийташ, вIалхердаккха мегадеце а, цуйна чоха леттача аьла вокх кхаь аргIанна из дIатIа ца клачийта вIаштIехьдаьннад цар. ЦIи йоевча дакъа лоацаш зинача цхьоалагIча мехотряда начальника Бокоа Махьмада дувц:

— ЧIоагIа оарцагIа баьлар нах. Пожарни командаш а кхаьчар. Ара шийла хле а тьецарагIа Iобаллалце къаьлийгар. ЦIере кхерам дIабаьннечул тIехьагIа вена цига кхаьтта директор, тхона, помпараиаш-те кхьметтел бархал а ца оалеш, хоешар машина чукъачухе ца оалеш, тхона юкъе зинна партксма секретарь а иийца дIачийкха дIавахар. Из ца хийттача фу халакетаргда!

Бакъда, наха хургбола бокам зинна баьнначул тIехьагIа, приказ а теха, цхьаболчарна баркалеш кхайкадир директора, цхьаболчарна премеш елар.

«Кегар ца хилийтар духье» М. Ю. Белхароева леладеча гIулакхий цхьакха оагIув а я. Из я балхашка нах дIанийсбарца, цхьабараш балха тIера дIабахарца кхаьенна. Хььакхалце, саберце, оалбезам юкъе, боацаш, къахьегама хьакъехьарча законагIа доагIача тайпара леладе дезаш гIулакх да из.

«Бруцеллез а кхийтта больнице илла, амбулаторни дарба дайтеш а хинна со, 1968-ча шера дена айсе болх баьча моттига юха а ца воийташ, дIадахача шера 3-ча сентябре тезача приказагIа балхара дIаваьккхар «Сагопшинский» совхоза директора М. Ю. Белхароева», — язду редакцега цу совхоза же леладеча ферме зоотехника - бригадира Картоева Беслане Бийсолтас.

«Чечениигушвино» объединене 1983 шера 13-ча апреле балха со юхаметтаоттаве, аьнна приказ теэар. Из директора кхоечIешдензар. «Чечениигушвино» объединене РСФСР главкен цIаьхха а латкъа аьйзар со. Эттара тIеьа, КПСС обкомага из дош дIаккхаьчача, укх шера 23-ча августе юхаметтаоттаваь со сай балха. ХIаьта апреле денз августе кхачалца са бехк боацаш болх ца беш леларах ахча хьа ше яуш витаь со директора».

ДIатеэхача дукха зинар къахьегама хьакъехьара закон закон телха е деш, М. Ю. Белхароева дIабаьхе, цун бехкагIа болх ца беш аийначa хана доагIа ахчаш а дIателаш, юхаметтаувттабь нах. Укх тIехьарча шин шера итт саг ма цу тайпара юхаметтаоттаваь. Совхоза чотагIа цIерна дIаденнад дукха хIама ца зийдаш ши бIаь туна. Царех ши саг МагIалбикерча судо юхаметтаоттавийна, цаI «Чечениигушвино» объединене приказагIа шийна балха юхатIаваьхийтав, хIаьта

УКХАЗА нийсаь хилийтара дуккхадар де йиш яр городерча залкъе судой прокуратуро. Из дош гоиеш тхона гучадаьлар: «Сагопшинский» совхозе къахьегама закон телхадарах доалеш дола за бехкевотчоа дIатIадиллаол даь хIама доацилга.

— Бокъо йоацаш «Сагопшинский» совхоза вокхагIйола Iу Коригов Башир М. Ю. Белхароева дIаваьккхара дош суде дувцача хана, — йоах МагIалбика городе залкъе суда председателa М. М. Черединиченкос, — оаха массехказа суде тIаьхьийкача совхоза директор Белхароев тьа ца вар баьхан долаш, суда вIаштIехьдаьнадац доаиа кхоалагIа оагIув а лархIа, совхоза хинна за цунна IотIадилла.

Совхоза кулганхочоа из за IотIадилла йиш яр хаикъе суда. Цунна из бокъо яу РСФСР КЗОТ 215-ча статьяс а РСФСР ГПК 157 статьяс а. Цу хьакъехьара прокуратура бокъонаш а кIезига яцар. Цкъа-даве, цу тайпара дош суда дийца даьча прегрессии иск» а оттаь, закон толхадаьча кулганхочоа IотIадилла бокъо а цун, бел-

ЗАКОНАПА доаца кхы а дукха хIамаш леладьд совхоза директора М. Ю. Белхароева. Уж дерригаш а долча тайпара гучадьхад «Чечениигушвино» объединене ревизораша.

Хаттар оттл лакхе дийцачунна совхозе гIуланкхаш ишта во делара юкъе малагIа бувзам ба? Тхона вехачоа, уж ши хIама шоленгIчунца йийза хоттадение да. Коллективе барт-цхьоагIа хилийта, керттерчоа, къалагIа дииза дергдоацачоа наьха уйла а хьинар а тIадерзаде хар — из я кулгалхочун бокъонца йола говзал, цун керттера декхар. Из диэза кхоачашдера эггара хьалха эшар да малаца бола бе, царна-доал де кар.

Нагахьа санна кулгалхо курa-соите воале, цо нах ца лоархIа, законаш телхаде волалой, кегар зинна а ца Iеш, бокъонца бола гIурт яуж. Цу совхозера гIулакхаш цу гIуртах а тIехдаьннечох тара хет тхона.

Шоана фу хет цох, газет дешараш!

А. ХАРСИЕВ,
М. ХАМХОЕВ,
тха спецкорреш.